

Olcso cseh ágytoll!

5 kiló; újfotott 9.60 K, jobb 12 K, fehér pelyhpuha fosztott 18 K, 24 K, hófehér pelyhpuha fosztott 30 K 60 K Szállás pontmentes, művelés. A kiserítés és visszavétel portomégítés ellenében megengedjük. 3421 **Benedikt Sachsel, Lobes 60.** Post Pilsen, Böhmen.

WACHTL ES TARSA BUDAPEST
IV., Eskü-út 6. sz. (Clotildá-palota).

Ajánlja ádusan felszerelt rakárát fényképeszeti készülékek és hozzávaló cikkekben.

Az általános elismert kitűnő Wellington papírok és lemezek egyedülállóit. Árjegyzék díjmentesen.

GANZ ES TÁRSA VASANTÓ ES GÉPGYÁR
RÉSZVÉNY-TÁRSULAT
LFOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.
Városi iroda: Budapest, IV., Ferenciek-tere 2. 10894

Elektromos világítás és erőátviteli berendezések. Elektromos nagy vasutak, vörösi-, bányai- és iparvasutak. Turbinák: Francis rendszerre szerelt. Zárttípusú és szabványos. Gámmotorkok: Kohó-, generátor- és világítógáza 400 lóerőig és azon túl, petroleum-, benzín- és spiritus-motorkok és lokomobílok. Banki-féle vízfelvezetékesekkel. Malomberezesek. Hengeresek. Vasuti kocsk. Kocsialkatrészek. Korbuly- és katonai-Varga-csapágyak. Kéregőntésű vasuti kerekek és keresztcsukok. Forgókorongok, tolpadok és kitérők. Daruk és emelőgépek kézi, gőz-, petroleum és elektromos erővel való hajtására. Aprítógépek. Kőmunk. Golyómalomok. Dugattyú- és centrifugalszivattyúk nagy emelő magasságra. Bányagépek. Compressorok. Ventilátorok. Felvonók. Transzmissziók. Vas-, acél- és ércöntvények. Füstmentő készülékek. Visszűrők. M. sz. 556.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölcsön R.-T.
Irodái: VI., Andrássy-ut 5 sz. a. (saját házában).

Befizetett részvénytőke: 40 millió korona. Elfogad betéteket, leszámított váltókat és előleget nyújt értékpapírokra.

M. kir. saab. onst.-sorsjáték főfeláruló helye: VI., Andrássy-ut 5. Készítélag-Bületei: IV., Károly-körút 18. IV., Ferenciek tere 4. (Frányi-utca sarok), VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2., VIII., Üllői-ut 6.

DAVID KAROLY
DOBOZ, PAPIRÁRU ES SZAB. FEMKAPOCS GYÁRA

Budapest, I., Mészáros-utca 58. szám

Gyárt Papírtányért, bomboniert és jardinet-dobozokat. Sajtolt kerak dobozokat, légmentesen elzárható, összehajtható dobozokat, pólák, kőőgyapot, stb. csomagolására. Híntődobozok, valamint kússott lomez-ösövek tetazés szerinül nagyságban. Teas-dobozok 1/4 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filléres tea csomagolásához.

Gőzerőre berendezve. 300 munkás.
Napi gyártás 150,000 doboz. 11312

KNUTH KAROLY
moraék és gyáros 11409
Cs. és kir. fensége József főherczeg udv. szállítója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz- és gőzútások, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ES LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Brausweller János
Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan szab. chronometer és műóra, feltalálója a remontoir ingóáramnak stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék díjmentesen. Javítások pontosan eszközöltenek.

Az asztalosok szövetkezeti Butorcsarnoka.
A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló

Butorcsarnok

és hitelzövetkezet, mint az országos körponti hitelzövetkezet tagja, felhívja a nagyérdemű butorvásárló közönség figyelmét a

VIII., József-körút 28. szám,
Bérekocsis-utca sarok, valamint

IV., Belváros, Ferenciek-tere 1. sz. a.

királyi bérpalotában ádusan felszerelt modern és stilszerű lakberendezéseinek megtéktetésére, a melyek jutányos áron jótállás mellett adatlak el.

A Butorcsarnok szövetkezet

kizárólag csak budapesti képesített asztalos- és karpitos mesterek dolgoznak, ugy Budapest környékén készített, vagy bécsi silány áruk eladásával nem foglalkozik.

Megrendeléshez tervezet és költségvetést kívánatra készítenk. 11308
Mindem egyes butordarab bizottság által felülbírálva.

Férfiöltöny
dívtas szabással, gyapjuszövetből készült mérték után finom kivitelben 25 kor.-ért
LICHTMANN SÁNDOR
szabómester, 11090
Budapest, Rottenbiller-u. 4B
1. emelet.
Vidékre minták bérmentve.

Ha őszül a haja
ne használjon más, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti szímet adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán. 11186

5 frtért
széküld utánvétel mellett az **Orsz. Posztóruház**
Budapest, Rottenbiller-u. 4B.
1. emelet.
egy férfiöltönyre 3 méter finom fekete, sötétkék, szürke vagy barna angol gyapjuszövetet.

Rózsafák

készítve, erős komóval, teljesen hibátlanok, ádus gyökérrel, biztos növekedés, legesőbb és legjobb gauding virágzó fajta. Biztos fogantatást kézesegget vállal, bérmentve utánvétel mellett bármely vasut, hajó- és postálomásra csomagolva küld és 10 db magasságról kor. 12-16, 10 db magasságról 1 éves 10 kor. 20 db 2 éves bokorozást 12-16 K 25 db 1 éves erős, nagy és minidig virágzó szeszű 6-12 korozást **KRAUS TAMAS** feketehalomi rózsai- és szeszűtermelő telepe Brassó mellett. — Nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL

erősítőszeg gyengélkedők, vérszegények és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 11500

Küldő íz. Több mint 4000 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárban filléres üvegekben á K 2.60, egész literes üvegekben á K 4.80.

Roskopf-Patent forint 3.50

3.50 frt

A «Roskopf-Fre» órágyár Svájcban megbízott, hogy valódi Roskopf-Patent anker-remon-toir-órát, melyek maig több mint kétszer annyiba kerültek, 3.50 frt áron adjam el. Ismételtőlőknek 3 órából 5%, 10 órából 10% engedmény.

Az eladás csak rövid ideig tart, mig a készlet elfogy és azért van, hogy a tisztelt vevők különbösgét lássanak valódi «Roskopf-Patent» és «Roskopf-rendszert» óra között. A valódi Roskopf-Patent órának 36 óráig jár, üvegfedélű anker-műve van, mely rubinköveken jár valódi nikkelből, és szögállíthatóság.

25-30 év, ellenben a Roskopf-rendszert óra néhány év múlva használhatanná válik. Minden valódi Roskopf-Patent óra plombával és hátulsó fedélén «Roskopf-Fre» (Svájc) cégnek három évre szóló igazolmányával van ellátva. Meg nem felel esetben kötelezem magamat 30 napon belül az óra teljes összegét bérmentve visszaküldenem. Széküldés eszközöltetésével a főképviseletőség Ausztria-Magyarországrészére:

MAX BÖHNEL, órász
Wien, IV., Margarethenstrasse 38.
Kérje ingyen és bérmentve vagy árjegyzékemet, mely több mint ezer képet tartalmaz minden-nemű óra-, arany- és ezüst-árurol. 3215

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle

MARGIT-CREMET,
mely szirtalan, ártalmatlan s rögön szépit. A Földes-féle MARGIT-CREME gyor an és biztosan ható ártalmatlan szer eszeplék, májfoltok, bératkák, pattanások, kiütések s mindennemű bőr-baj ellen. A világ legeskelebb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páradán és csodás hatásáról. Egy helyi elhasználása után erről mindenki meg fog győződni

Postán utóvetellel vagy a pénz előzetes beküldés után küldi a készítő: **Földes Kelemen gyógyszer. Arad.** Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerárban.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszeg a

MELANOGENE

fekete és barna színben.

Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, hajszat pár perces alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különbözethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkál. 11284

Ára 2 korona 80 fillér.

VASÁRNAPI UJSÁG

14. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, ÁPRILIS 8.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 10 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg határozott viteldij is csatolandó.

Háry Gyula: Hollandi szélmalom.

A MŰCSARNOK TAVASZI KIÁLLÍTÁSA.

A VÁROSLIGETI Műcsarnoknak megvan az a sajátsága, hogy kiállításai inkább képvásárok, mint tükrei a folyvást gyarapodó, mindig nagyobb és nagyobb tért foglaló magyar képzőművészetnek. Ime, most is több mint hatodfélszáz festmény és szobormű hirdeti a magyar művészek buzgólkodását, s ez a nagy gyűjtemény mégsem adhat tájékoztató képet képzőművészetünk jelenlegi állapotáról, mert a versenytől nagyon számottevő alakok hiányoznak s egyes képirok (köztük olyanok is, a kik még vagy már nem számíthatnak a publikum nagyobb érdeklődésére) olyan gyűjteményekkel szerepelnek, a minőket csak a művész halála után volna szabad kiállítani. Mert valjuk be, a kiállítások ezélya nem lehet az, hogy minden kísérletnek, minden vázlatnak helyet adjanak, s a nézőket arra kényszerítsék, hogy kellőleg át nem gondolt, befejezetlen művekből vonjanak le maguknak itéletet és tanuságokat. A mostani tárlat különösen bővelkedik ilyen gyűjteményekben, nem tekintvén arra sem, hogy a gyűjtemények egyikével-másikkal csak rövid idő előtt volt alkalma megismerkedni a publikumnak. Így Rippl-Rónai excentrikus dolgai csak

Aggházy Gyula: Alföldi táj libákkal.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Füredi Rikhárd: Kőnyves Kálmán.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

lekeziókból csak egy-két válogatott darab képviselné az illető művészt: nyerne a kiállítás, de nyerne bizonyára maga a művész is. A gyűjtemények közül talán még legérdekesebb a *Glatz Oszkár*, mely több oldaláról változatosan és jellemzőleg mutatja be a fiatal képirót.

Azok között a művészek között, a kik csak egy-két darabbal szerepelnek, a már jól ismert és még ismeretlen nevek sűrűn váltakoznak. *Benezir Gyulát* ép úgy megtaláljuk, mint a fiatal *Márffy Ödönt*, a ki néhány csinos munkájával csak az imént tért vissza hozzánk előkelő párisi mestereitől. Mintegy kétszáz festő és szobrász szerepel a katalógusban, de alig van közöttük egy is, ki nagyobb lendülettel adna jelt tehetségének izmosodásáról. A legtöbb halad a maga megszokott útján s ha megérinti is az újabb irányok áramlata: ez a tünet csak abban nyilatkozik meg, hogy befejezett mű gyanánt adja ki azt a művészt, mely nála azelőtt vázlat vagy tanulmány gyanánt szerepelt. A ki azonban ma is szigorúan ragaszkodik művészeti hitvallásához, mint a gondos alkotások ismert mestere, *Szulezky Döme*, az nem riad vissza az elavulás vádjától, mert jól tudja, hogy az a művész, a ki egész lelkét és tudását teszi műveibe, minden idők számára dolgozik.

Egy futólagos szemle után nem veszünk bátorságot arra, hogy a kiállításról részletező kritikát írjunk. Egy ilyen szemle a nézőben csakis erősebb-gyöngébb impressziókat kelthet, s különösen az újonnan feltűnő nevekkel szemben válhatik igaztalanná. Annyi jogot azonban mégis ad a bírálónak, hogy kiemelhesse azokat, a kik érdeklődését megragadták, kedélyére hatással voltak. Ezen az alapon jegyezzük ide a brassói *Coulin Artur* finom ecsetkezelésre valló tanulmányait, *Berkes* sok őszinteséget mutató táj-

képeit, *Jávor Pál* figurális képeit, *Füredi Rikhárdnak* Kőnyves Kálmánt ábrázoló, különös fölfogásról tanuskodó szobrát, mely a millenniumi emlékmű számára készült, *Pásztor János, Gách István és Lipola György* kisebb szoborműveit.

A kiállításon a közelébb elhunyt *Bihari Sándor* művei gyászfátyollal borított keretben szerepelnek. Meghatva állunk meg e festmények előtt. *Bihari* egyike azoknak a generációknak, kik a magyar népet szeretettel tanulmányozták, annak kedélyvilágát alaposan megismerték s a maga romlatlan eredetiségében ábrázolták. Nagyobb művei megannyi dokumentumok, melyekre mindenkor büszkén hivatkozhatik a magyar műtörténelem. A most kiállított tanulmányfők és tájképek talán utolsó alkotásai e minden ízében eredeti és szeretetreméltó tehetségnek.

GOLGOTHA.

Kacziány Ödön festményéhez.

A Műcsarnok most megnyitott kiállításán a kevés számú vallásos tárgyú képek közt kiválik mély hangulatával *Kacziány Ödönnek* festménye, a „Golgotha.” *Kacziány* a misztikus érzések, a sejtelmes hangulatok festője, az alkony boruját, a holdvilágos éj rejtelmeit veti leggyakrabban vásznára s mostani képen megvannak mindazok a sajátosságai, melyek a művész nevét nemcsak társai, hanem a közönség előtt is tekintélyessé tették.

A „Golgotha” képén a megrendítő világdrama már lezajlott, az utolsók távoznak bánattal megtörötten s a természet, a mesterek legáltalásabbja váltakozó hangulatokkal magyarázza a történeteket.

Homályba borult a táj, sötét felhők nyomasztóan ültek hegy-völgy felett. Szakadozik a felhőkárpit, az ég késő alkonyi zöldes azúrja csillan elő s benne a tele hold. Ép a Megváltó keresztje mögött mutatkozik s a nagy stílus sziklás hegyvidék részleteit itt-ott megvilágítja.

Mint egy hatalmas szimfonia, oly hatást tesz a kép, szélesen, egyszerűen, művészi érzéssel van megfestve.

A természet bánatos hangulata megkapóan jut rajta kifejezésre. A művész legyőzve az anyagot, alkotásaival mint költő lép elének.

A SZEBENI ERDŐBEN.

Köröskörül csillognak
A fehér óriások,
A mint a nap az égről
Sugárzó önti rájok.

A legszebb téli tájkép,
A mit valaha láttam:
Mikor e vén havasok
Fürödnek napsugárban!

S hatalmas fenyves erdők
Hófehér útját járva.
Úgy érzem, mintha lelkem
Egy más világba járna.

Egy más, egy szebb világba,
Hol költészet az élet,
Hol ború helyett fény van,
S szokás helyett ének.

Úgy megtelik a lelkem
Sugaras hangulattal,
Hófehér ragyogással,
Szárnyaló, zengő dallal.

Érzem az alkotásnak
Előretörő vágyát,
És szinte látom, lelkem
Repeső, szálló szárnyát.

De azután egyszerre,
Vége van a varázsnak,
Lehullanak a földre
Az égbe vágyó szárnyak.

Az erdő néma csendjét
Felverik zagyva hangok —
Oláh s német beszédől
Az erdő csak úgy harsog!

S nem lelkesedem többé
Szépségiért a tájnak —
Reája borítottak
Sötétlő, gyászos fátlat.

Idegen beszédből szóit,
Szomorú, sötét fátlyol —
Úgy illik a magyarra
Hisz', szegény, annyit gyászol!

S nem vonzza többé lelkem
A szép táj ragyogása —
Reá borúl lelkemre
Egy nemzet sötét gyásza...

Vértessy Gyula.

LEJTŐN.

Mögöttem már az életűt fele,
Nem mehetek innen, csak le fele,
A színtelen, unott lapálya, hol
Számomra végtelen szelid keze
Megágyazott már valahol.

Gurítana már önsúlyom, de még
Bucsúszom tőled, elmaradt vidék,
Hisz úgy se látlak többé sohasem:
A bérczek orma bibortüzből ég,
Füst kavarog a völgyeken.

Aranyos ormok, lángoló tetők,
Merész fejetek bár az égbe nőtt,
Zord és sötét kiégett szivetek:
Hiába csaljátok az elmenőt,
Nem tud sajnálni titeket.

De oh, ti keskeny völgyek, szurdokok,
Virágos berkek, napfényes zugok,
Szivembe' tompa saigást érezek:
Utam midőn melletteket futott,
Mért nem maradtam köztetek!?

A zivatart hozták el nem ér,
A csúcsokon veszen lakást a tél
S reátok örök tavasz mosolyog,
Azért tanyáznak bennetek fehér
Nimfák és rózsás ámorok.

Oh, hogyha egykor balga nem vagyok,
Ott én is lettem volna kis lakot
S ma tűzhelyemnek füstje lengedez
A táj fölött, mit íme elhagytok,
Szegény vándor, mert este lesz.

Móra Ferencz.

BERECZ ANTAL.

Oly férfiu képét mutatjuk be olvasóinknak, ki hosszas pályája alett sokszorosán rászolgált a magyar közélet s a magyar család hálás elismerésére. *Berecz Antal* az idén tölti be tanári működésének ötvenedik esztendőjét. Ötven év egy ember-életnek is elég idő; gondoljuk csak el, mit tesz az, egy félszázadot tölteni a tanítás szolgálatában. *Berecz Antal* neve közoktatá-

sunknak egy fiatal, dúsan virágzó ágával, a nőveléssel van szoros kapcsolatban. Amivel magyar család iskolája, a felsőbb leányiskola, — mely az idén ünnepelte fennállásának harminczedik évfordulóját, — megalakulásának első pillanatától érezte és érzi egész a mai napig *Berecz Antal* kiváló pedagógiai egyéniségének, általános műveltségének áldó hatását. Mint az első felsőbb leányiskola tanára, majd csaknem két évtizeden át igazgatója, utóbb az összes vidéki állami felsőbb leányiskolák szervezője, felvirágoztatója és miniszteri biztosa olyan érdemeket szerzett a nevelés terén, melyek őt első pedagógusaink mellé helyezik. Nagy munkatársai: *Trefort*, *Molnár Aladár* már a föld alatt nyugszanak, csak nemrég temették el legkiválóbb tanítónőnkét, *Zirzen Jankát*, s épen ezért kétszeres hálaival ragaszkodunk *Berecz Antal*-hoz, ki — úgy szólván, — már csak maga képviseli közöttünk a mult nemes hagyományait.

Három évtized alatt közel 30 felsőbb leányiskola s három leánygimnázium terjeszti azt a hazafias műveltséget, mely minden nemzet boldogulásának alapja. *Berecz Antal* büszkén tekinthet ez intézetekre s önérettel szemlélheti annak a munkának eredményét, melynek út-törését nagyjórészt maga végezte. A magyarországi felsőbb leányiskolák nem felejtették el, mivel tartoznak ősz vezérüknek s virágvasárnapján keresik fel küldöttségileg miniszteri biztosukat, hogy hálaükéről, szeretetükről biztosítsák. Ez alkalommal díszes magyar stílus albumot adnak át az ünnepeltnek s nagyobb alapítványt tesznek nevére, melynek kamatait *Berecz Antal* jutalomdíjával évenként más-más intézet arra érdemes növendéke kapja.

Mi, a magyar sajtó és közönség, meghatva veszünk részt e családi ünnepen, mely örvedes viszhangot fog kelteni mindenütt, hol művelt magyar nő lakik. Beesüljük meg őszintén a nemzeti kultúra munkáit; becsüljük meg különösen a tanítóságot, melynek kezébe gyermekeink, jövődönk sorsát helyezzük. Ma, a pálmák ünnepén, nyújtunk *Berecz Antalnak* egy nem hervadó palmaágat: a művelt magyar család háliját, elismerését.

Miklós Elemér.

BALOG ESZTI ELMENT...

Elbeszélés.

Irta Petelei István.

Balog Eszti, a vén csizmadia szép nagy leánya elment szolgálni a városba. Senkivel se közölte előre ezt a szándékát, mert szegylete. Ő jobb módhoz volt szokva.

Az apja, a vén csizmek, azelőtt gazdatiszt volt egy udvarházban s úri házat tartott. Egyszer azonban valamit emelt a gazdaságban az erején felül s összeromlott úgy, hogy ki kellett állania a jó szolgálatból s beköltözött a városba, hogy kikúraltassa magát. Míg ott a feleserek kenegették, tapogatták, elúszott összekuporgatott vagyonszája, keze-lába munkabírósága azonban vissza nem került.

Ekkor nehéz napok jöttek rá s háza népére. Előbb eladta minden készségét, hogy élhessen, s végre nagy szükség ereszkedvén reá, a városi gazdája (egy módos csizmadia) műhelye ajtajában addig lesegette a legényeket, mint csirizelék s szegzik a nagy oláh csizmekat, míg maga is kezébe vette a szerszámokat s rákuporodva egy háromlábú székre, addig-addig próbálgatta a mesterséget, míg valami olyasfélért össze nem tákolta, a mit némi fantáziával csizmának lehetett nevezni; ennyi tudományával kihűződött hozzánk és kitétte a táblát a lakása föl, ajánlva magát: úgy férfi, mint asszonyi lábtokok elkészítésére, hogy valamit keressen.

Rongyos keresetre tett szert. A parasztok az igazi csizmekért mégis csak a városba mentek; foltot maga a szegény is vet, ha rászorúl, minek okán a vén csizmadia igen lerongyosodott s a gyerekei meztelb tekeregetek, holott már nagyocsa korban valának.

Miki, a fia, lármás, verekedő kamasz volt; a kis leánya Nina, már piperizte magát mindenféle színes ronggyal, mint egy veresbegy, de segíteni az apjuknak nem tudtak. A legnagyobb: Eszti, főzött, varrt, — magában küzködött a szegénységgel, de nem bírt vele. Így ment el. Többben nem voltak. A csizmadia felesége elhullott

BERECZ ANTAL.

a városi nyomorkodásban. Jól járt. Szép árnyékos, nyugalmas kert a városi temető.

— A nagy világba megyek, — mondta ekkor Eszti az apjának, — hogy segítsen ezen a szegényes állapoton, dohánnyt szerezsek a pipádba, s kenyeret a szánkba.

— Aztán mivel tel? — tudakolta komoran a vén csizmadia.

— A tiz ujjammal. Varrok. Nem halok belé.

A kevés szavú, morgó ember vállat vont.

— Elég erősek az ujjaid, s hát az erkölcsöd? — kérdezte.

Őszi idő járt. A nagy úton már hordták be jókor reggel a székek gazdákat az egész vágású szekerekkel a szalmás-gabonákat a nagy porban; s estefelé roppant zajgással húzódtak ki a mezőre a gyerekek pléhtepsivel, tűzszeresekkel, hogy elriasztassák a vadidőzőket a töröküzás táblákról.

— Ne félt engemet, — mondta merészen Eszti, bárha mintha vizes lett volna a szemgolyója.

Mégis elutazott a városba, csakugyan nemsokára egy jóízű malacot küldött a városból, egy mangalicza fajtát, melynek fekete stráffa volt az emésztő szervén.

Aznap az öreg a görbe csizmadia-kalapácsával mind szegyegetett egy kerítést a csintalan állat ellen, de egy szavát se lehetett venni. Mindjárt némi pénz is érkezett a postán a leányától, hogy magot vehessen a vályuba, a mi feltűnést keltett a környéken. Az ifjú tanító — az Eszti jó barátja, — estefelé benézett a vén csizmadiahoz s a vállával a kerítés felé mutatva, ezt jegyezte meg:

— Szép a malac. Drága?

— Nem drága, — morogta lustán az öreg és osztlentek a ház elé a padra s mások is jöttek szöbeszédre, pipáltak mint máskor, de több szó nem vesztegettek a mangaliczáról.

A lakása csak egy szoba volt s a konyhába pitvar fele. A műhelyet az ablak mellett egy kis asztal s háromlábú szék képezte, melyen az öreg nemsokára egy új szett tájékpipával kuporgott, kikönyökölte az ablakon. A tanító mentében beszélt:

— Árpával tartja, vagy töröküzá darával? — Nem hizlalom még, — szólt, — a maradtól nő.

Küldök tőket, — mondta a tanító s tovább ment. Mind a ketten a messze városban szolgáló Eszti gondoltak, de a nevét nem említették.

A faluban igen. Elitelték. A szökését gyanusnak találták a parasztok. A ki az igazában utazik el, arról mindent tud a falu, de Eszti megszökött, mint a bűnös. Senkivel se közölte a szándékát. És mindjárt pénzt küldözgetett. Honnan? A pénz nehezen terem a becsülte mezején.

A fücska még ősz végére prémes bekecsket kapott a nényétől s fűzős topánkákat a meztelbára; a leánya babos köntöst, tollas kalapot, s a mint huncutságból kontyot tűzött rózsás fejére, a vén csizmadia ellágyult: «Oh, te sem-

miség, beh az édes anyádra emlékeztetsz. Ilyen volt kicsi korában, mikor a templomba járt...» A fücskát az iskolába adta. A tanító bevitte a maguk házába és titokban vallatta:

— Kaptatok-e hírt a nénédről... Esztiről?

— Hát hogyné, — fecsegett bőbeszédűen. — Ő nagy úri grófnéknak és más egyéb ilyenféleknek varr köntösöket. Varr és ezért sok pénzt kap, a miből küld nekünk fain dolgokat, de ő ide nem jön vissza, mert itt nincsen pénz. És még szeretik is őket ottan...

Hát itt nem szerették eléggé? — kérdezte.

— Igen? De ki? Ő apának is küldött jó kabátot, csizmát s egy csont fogású botot és tájékpipát, dohánnyal. Dohánnyt, az nem volt az öregnek, tudja.

Az apónak, igaz, nem volt dohánya. A falusiak úgy jártak esténként a háza elé a padra, hogy megtömjék a pipáját. Olyankor szívesebben beszélt a világi dolgokról, melyekből ő többet tudott, mint a parasztok. És odajárt a kurátor, a módos vén gazda, a ki rég ismeri a vén csizmadiat, gazdatiszt korából. Úgy elpityegtek a régi időkörtől ketten, egy-egy vásárról, valami tehénről, valami nevezetes kosról, avagy istencsapásról, úgymint sáskajárásról, szárazságról, mint két pajtáshoz illik. A gyerekek ezalatt hadarásztak az útbán, a porban, míg a leányok csipegettek, énekeltek a mező szélén női fűzfák alatt.

Néha a tanító is el-elnézett az esti zuvatolásokra, bárha ő ifjú legény volt. Ő tán csak az Eszti szeméért, mert egymás mellett üldögéltek a sáncz partján. Összetaláltak. Eszti kedves beszédű volt s minden játékot ő kezdett meg. De a tanítót, ha zálogot kellett kiváltani, nem eszolta meg, hanem szemérmesen az apja, a vén csizmadia mellé húzódtott, a min mind kaczagtak a vén asszonyok.

A tél hamar beharapott a mező zöldjébe nálunk, havasos helyen. A vén csizmadia azonban gondoskodott előre mindenkéről, mert fát vett s meszelő asszonyt fogadott pénzen s egy öntött vaskemencézt szerzett a hátsó szobába, melyet most kibérelt. Sőt az asztalosunkkal bemázoltatta az ajtókat, ablakokat késsel, zölddel, a mi már visszatetszett. Mődja került mindezekhez.

Rátartibb lett az öreg, — mondták a parasztok, — s cifrállodik, ki tudja miféle szegényes, bűzös pénzből, és úntak munkát vinni az öregnek, minthogy ő oly nagyuras lett.

Pedig az öreg kezeesebb lett igazában, mintha mind a leányáról szeretne beszélgetni a falusiakkal. Napsugaras déli időben ki-kijárt s az eléfogott járókelőnek így szólt:

— Igaz, tiszta fehér lelkű, dolgoz a leányom, Eszti. Az anyjáról emlékezem, ha a tűzhely mellett sürgölődött vagy varrt a térdén a kapu küszöbén. Nemes izlése van. Az a fajtával jár. Látja: ő küld pénzt nekünk, ő vált meg engemet s a testvéreit a szükségből.

A gunyái nem illettek rajta. A leánya készen vette a szép, sinóros bekecsket, de az öreg kifogyott belőlük a jobb életben. Megéregedett s összement. Valami belső emésztődés okán a ránczai mélyebbek lettek az ábrázaton, az ajaka ellágyult, a szeme alatt táska lótvant s a lábait mintha vonzolta volna.

— Az Úr későre adta nekem e gyerekeket, — szólt panaszosan a kurátorhoz. — Nem volt módom, hogy megházasodjam, s aztán beh sietve megsujtott. A kezem reszket, látja, most is, s mi lehetne belőlem, ha az én tizsa, igaz leányom nem lenne. Az Isten segíti őket...

A kis Nina beállott a munkába a télre. A képmény örökké füstölt a konyhában, mintha lakodalomra készüléne, nyakig éró köntyöt kötött s sütötte a pénzen vet sülteket. A fű tekergett, mert Miki szegényelte, hogy mesterisan legyen, vagy a mezőn legeltesse a burjános tarló. Legfőkébb, ha gyors kis székelő lovacskán kilovagolt a parasztyerekekkel éjjeli etetésre bolond galoppban, s eltekergett a nagy tűzek mellett, a szénaboglyák mellett, Nem sokáig, mert a havasos patakok garázda, zakatoló vizét is hamar megkötötte a tél s halotti szűz fehér takarót vetett oldalra, aljra, sziklálhára. A karácsonyra (jól emlékezem) mind a templomban reszkettünk, dicsérve a Végzetlent... Estére a rongyosabb gyerekeket mind berendelték a vén

Pállya Czelesztin: Kenyerestársak.

csizmadiahoz. Az idegenben verejtékező szép Eszti leány emlékezett a szegény gyerekekről s küldött a részükre jó meleg kitliket, új csizmakat, pléh csörgőket, hangos dobokat. «Mi fáztunk az elmúlt karácsonyokon — így írta, — eleget az apóval, hát küldök egy kicsi örömet...» S a rongyos gyerekek ugráltak és az anyák sirtak. Másnap kiprédikálta a vecsernyén a kántor az ajándékot s az öreg csizmadia úgy ellágyult a beszéd alatt, hogy a hónalja alatt két erős székely vitte haza. A cserepesben otthon dorombolt a nagy fahasáb s annyian valának a meleg szobában, mint a názáreti istállóban, hol az isteni kised gyógyogott a szüzanya ölében.

Ezt mindenki emlegette s a jóérzés vissza kezdett pártolni a megszökött leány irányában. «Ő benne lakozik a jóság, irgalom, — mondta lelkesen a kántor, — az Úr szereti őtet, mint-hogy jónak találta...»

Az öreg — emlékezem — megfeküdt e szép nap örömet. Beteg lett s a fél falu látogatta a betegágyában.

— Ti roszakat tettetek fel Eszti leányomról, — szólt ki rebegő ajakkal a szomszédasszonyoknak, — irigyek voltatok. Látjátok, ő a tisztaság; a jóság ő. Szeret ő titeket. Ő öli magát értünk. Ő varr... varr... dadogta s mind az ágy körül állottak.

— Varr... varr... ismételte s a forráság

Hegedűs László: Lámpa mellett.

Kimmach László: «De furákat beszél.»

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

gyöngye kiült megfakult homlokán. — Ő varr... varr... Neki gépje vagyon... az Isten szereti őtet... és a könnyü kipermetélt táskás szemén. A heteket ilyen bizonytalan állapotban töltötte a vén csizmadia, de a mint kikukkant a nagyságos nap a Bekecs felett, s az első «guzsaly elhagyó» kikukkant a selymés szélén és a rakotya felszusszant a téli álom után, az öreg kimászott a savanyú szagú ágyból, mint-hogy élni jó, ha «az Isten szereti» az ember leányát...

Csak egyéb nyughatatlanság emésztette ekkoriban. A tanítót támáta meg.

— Mit se beszél öcsém uram a leányom leveléről. Már rég, oh be rég, két hete van... Két hete s két napja, nem, két hete s három napja... egy levelét se olvasta el nekem. Hol vagyon az Eszti leányom betüvetése? S szóljon az én örömről, az én megtartómról, mert én nem vagyok beteg már.

— Ha volna levél, — szólt vonakodva a tanító.

— Nincs? — Az öreg csizmadia türelmetlenül csóválta a fejét. Itt kell, hogy írása legyen. Ti félttek engemet és elitkoljátok előlem az ő levelét. Nincsen már senkim. Te szélkergető Nina. Te tekerő fiú, Miki, hát nem jártok a postás után... Hiszen ki kellene asni azt a levelet, a

mit Eszti ír az ő apjának. Hát nem kérdezősködtök? Hát nincs már szive senkinek?...

Ki akart támolyogni a csipős szélbe, mely hópelyheket űzött a szürke ég alatt, hogy megkeresse a levelet. A levegő vizes, álmos volt. Mind elejébe álltak, hogy megfogják, de az szükséges is volt, mert leszédült az erőlködésben, mint a lámpabél, mely utolsókat lobban az olaj hián... A doktort ismét elhozták a szomszéd faluból; egy hét telt el, míg a kurátor szekere nem hozott a vasútról egy nagy ládát (jól lekötvé, lepecsételve), mely a csizmadia címére van küldve egy nagy városból.

Az erős szomszéd emberek lekapták iziben a ládát s a tanító, bárha futva, libegve igyekezett a szekér után, hogy átvegye a szép pakkot, mégis már megelőzték benn a szobában a ládával.

— Ide tegyék a leányom ládáját elém, az ágyam elé, — mondta az öreg, — hogy én tapogassam meg legelőször... Oh, szép fehér virágom... tán te magad jöttél meg az apád betegágya mellé?... tán künn van ő? Tanító, nézz ki... nézz elejébe... és oly harsányon kezdett beszélni az öreg csizmadia, mint egy ifjú legény...

A tanító azonban egy hosszúra összehajtott papirossal a kezében, kisimult a szobából s hozzászoritotta a fejét az ajtófélfához.

— Mi az? — kiáltotta az öreg csizmadia s felemelkedett derékban. — Az... az... odakünn, a tanító tud valamit. Hozzátok be. Ő megszö-

Kacziány Odön: Golgotha.

közt, a tanító. Elejém állítsatok. Vajjon nem sir-e?

Megemelkedett a vén ember:

— Nézd, tanító... Én tudom, mit rejtessz előlem. Ő elment. Eszti... Eszti, a leányom... Én mindent jól tudok. Ő elment. Én értelek tanító, ha sirsz. Te tudós vagy. Tudsz te a martirokról, kik a hitükért a gyilkos nyilvesszők elé állottak. Eszti meghalt. Eképen az ő jósága nevében, miérettünk, kiállott a halál elejébe és

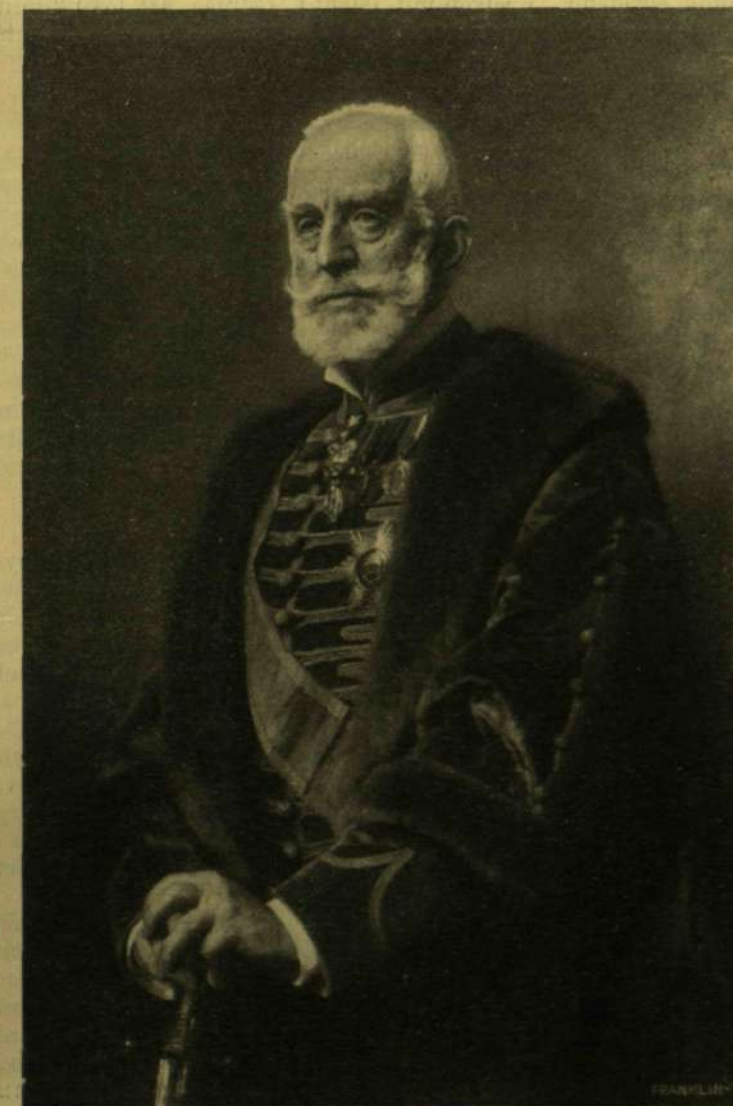
kidőlt... Azt mondjátok, hogy volt tisztább, bizóbb, áldottabb valaha a világon, mint a leányom: Eszti. Nem igaz... Vége... vége...

— És felnyúlt, mint a füst...
— A szegény ölte meg? Hazugság... A szive, a szive ölte meg...

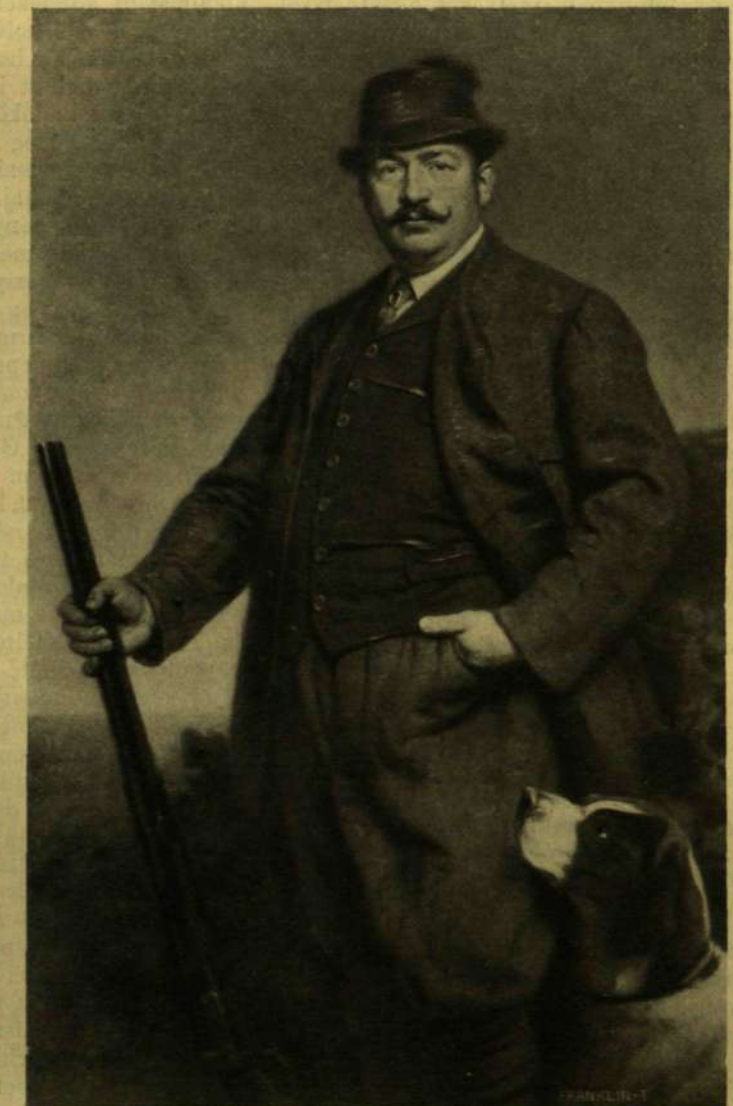
— És sovány karját felemelte a feje fölé. Kaczagott. És előre bukott a lábára, melyben a leánya czifra holmijait küldték vissza a doktorok a kórházból — az édes apjának...

A TULIPÁN A MAGYAR NÉP MŰVÉSZETÉBEN.

Azért választották a tulipánt a mostani nemzeti mozgalom jelképes virágjává, mert népünk őseredeti művészi ornamentikájának ez a kedves virág egyik leggyakrabban használt motívuma. A nép lelkéből fakadt ki a tulipán mint nemzeti virág s szeretete áterjedve a műveltek czifra holmijait küldték vissza a doktorok a kórházban való összeforrását jelenti.

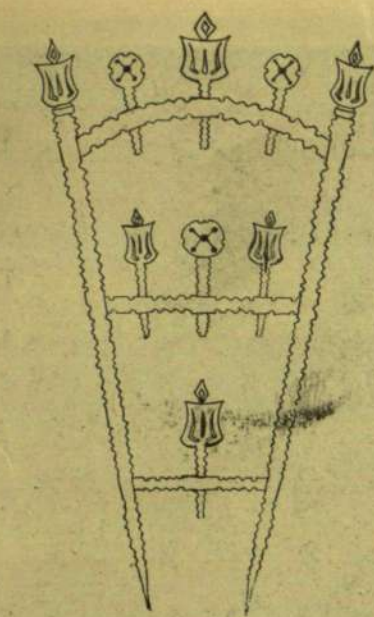

Benczúr Gyula: Gróf Széchenyi Gyula arcképe.

Stetka Gyula: Arckép.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

NÉPIES FARAGVÁNYOK TULIPÁN-DÍSZSEL A KESZTHELYI BALATONI MUZEUMBÓL. — Rébai L. rajzai.

Egy sereg ily népies tulipán-motívumot közlünk mai számunkban, melyeket Keszthelyről kaptunk; a keszthelyi múzeumban levő népies, többnyire pásztor-faragványok után készültek s Sági János urnak, a múzeum vezetőjének szíveségéből jutottak hozzánk. Ismerős motívumok, mind csupa stilizált tulipán, a melyet mindenütt ott látunk, a hol a magyar nép lelke művészi formában nyilvánul.

Az 1. ábra pásztor-faragta virág-létra, felfutó virág számára. A 2. és 3. ábra borotva-toknak a fődele, ezt is fából faragja a pásztor, hasonlóképpen a tükörfát is (4. 5. és 6. ábra), melyet nem a boltban vesz, hanem maga faragja ki szép hagyományos díszítéssel. Szaruból készül a gyufa tartó (7. és 8. ábra), lefürészelnék egy darab szarút, tetőt és fenéket faragnak neki s ezt kivéskifirára.

Az efféle fa ágásra leginkább ráérő pásztor-ság majd minden használati cikke, — lakásban a kékperet, a kampós botja, a kancsó alá szolgáló tálcája, a karikás ostor nyele, stb. mind a magyar nép gazdag formaérzékének ily termékei s a tulipán szinte elmaradhatatlan alkotó része az ily tárgyak virágdíszének.

A NÉPDAL TITKAI.

Felolvasás a kaposvári Borsányi-Társaság ülésén.

**Epika és líra. A népdal mint Petőfi magyar-
zója. A nép továbbkölti Petőfit.**

A mi népköltésünk nem tünik ki, mint más nemzeteké, az elbeszélő-fajtanak valami hatalmas alkotásaival, helyesebben: nem tudjuk meg, hogy mit titunk ebből a fajtaból. Közönségünk csak egyet-kettőt ismer a székel népbaldak közül, azokat, melyek az iskolai könyvekbe is behatoltak. De több az, a mit csak egy-két lelkes gyűjtő és műbarát ismer, holott méltók volna, hogy minden művelő család olvassa és dalolja őket, oly magas költői szépségekkel vannak tele. Ha ezek a népbaldak nem magyarul volnának, hanem például: német, francia vagy angol nyelven, ma bizonyára ismernék őket az

egész világ, jobban ismernék mi magunk is, s alkalmasint köteteket írának róluk egyetemi tanáraink középiskolák, egyetemi hallgatók és a művelő közönség használatára.

De mindamellett igaz, hogy népünk nem az epikai fájban tündökölt a költés terén. A magyar nép nem őrzött meg hőskölteményeket, mint a görög, német, francia, finn és más népek, le-tűnt ifjúságának hajnalhasadása korából. Ez a nemzet hőskölteményeket művelt, de sohasem volt ideje azokat megírni. Annál gazdagabb az érzelmi költés mezején. A magyar nép igen nagy lírai költő; ha nem nagyobb, de legalább is akkora, mint bármely más nép a föld hátán. Nem hiába szülte épen a mi népünk Petőfit, az emberiség legnagyobb lírikusát, a ki csak azért nem oly híres még, mint egy Homerosz, Dante, Shakespeare vagy Goethe, mert magyarul írt. Petőfi azonban nem lehetett volna olyan nagy, mint a milyenne lett, ha nem gyökerezik minden szálával a magyar népben, ha költése nem magának a népköltés fájának egy terebélyes ága. Magyar népünk dalszerző képességének az a páratlanul magas mértéke, a melyre rámutatunk, volt az előfeltétele annak, hogy ebből a népből akkora költő támadhasson, mint Petőfi. S ugyanezt mondhatjuk, főleg elbeszélő költeményeit és balladáit tekintve, Arany Jánosról is. Sokszor meg sem értjük őket a népköltés kellő ismerete nélkül. Nézzük például Petőfinek egyik legismertebb dalát:

Rózsabokor a domboldalon,
Borúlj a vállamra angyalom,
Sugárd a fülembre, hogy szeretsz,
Hej! milyen jól esik nekem ez!

A ki nem ért a népdal nyelven, alig fogja teljes szépségükben élvezni e sorokat. Egy lírai kép van előttünk a versszak élén, s a folytatás ezzel csak lazán látszik összefüggni. A két első sor mintha csak a rim kedvéért volna így összefüve. Hát pedig nem csak a pusztán rim van meg; a tartalom is rimel. Népies hasonlat az egész. Kissé prózaibb nyelvre átvirva azt jelenti: mint a hogy a rózsabokor oda borúl a domboldalon, úgy borulj te is rózsám az én vállamra. Épen így fejezi ki magát a népköltés:

«A csillag, a csillag az égen jár,
A rózsám, a molnár a réten jár».

Vagyis, mint a csillag jár az égen, úgy jár rózsám a réten. Két kép, a mely részenként megfelel egymásnak.

Szakasztott ilyen példákkal, mint Petőfié, népköltészetünk lépten-nyomon szolgál, csak olvasni kell tudnunk képeit.

Egészen hasonló az eset Petőfinek egy másik dalocskájával:

«Reszket a bokor, mert
Madarca szállott rá,
Reszket a szívem, mert
Eszembe jutottál».

Ime, alig van rim, mint akármely különben talán ép ily szép népdalban; de annál szebben rimel a szavak lelke, a vers tartalma. Érzését a költő itt is szakasztott a népdal hangján fejezi ki. Teljes és tökéletes párosság van a két kép tagjai között: mint a bokor reszket, ha madár száll rá, úgy reszket szívem bokra, mikor a gondolat felőled reá száll.

Vegyük egy harmadik példát:

«Hull a levél a virágról,
Elválok én a babámtól
Isten hozzád, édes,
Isten hozzád, kedves:
Galambocskám!»

Teljesen népi költésmód. A levélnek a virágjától, a legénynek a leánytól való elszakadása, mint párhuzamos lírai képek vannak egymással szembehelyezve s ezenfelül az egyezés a két kép között még arra is kiterjed, hogy népköltészetünkben «levél» szintén a «legény» képe, mert a levél takarja be a virágot, a leányt.

Ugyanebből a dalból egy másik versszak:

«Sárgul a hold az ég alján,
Mind a kettőnk oly halavány.
Isten hozzád édes stb...»

Első tekintetre úgy vélne az ember, hogy Petőfinek ez a pár sora csak annyit mond: a hold sárgul, mi is elhalványodunk, mint ő. Ámde láttuk fennebb, hogy Petőfinél ezek a természetből vett lírai képek nagyon sokat mondanak, szakasztott úgy, mint a népdalban. Eleve sem valószínű tehát, hogy Petőfinek egy egész versszakkal ily kevés mondanivalója lenne. S csakugyan, ha megnézzük, hogy népköltésünk nyelvén mit jelent a «sárga», azt fogjuk látni, hogy Petőfinél e két sornak igen nagy jelentősége, igen mély értelme van.

Egy borsodmegyei népdal mondja:

«Azért, hogy én ilyen sárga vagyok,
Ne gondolják, hogy én beteg vagyok;
Magsárgult engem a szerelem,
Nálad nélkül mit ér az életem!»

Egy somogyi dal szerint pedig:

«Voltam én már piros is,
Ha most sárga vagyok is;
De megölt a szerelem,
Nincs annál engedelem».

Ime a szerelmi bánat tesz sárgává.

Népdalainkban a sárga szín rendszeren az elhagyatottság, árvaság, szenvedés, gyász, sőt a halál színe:

«Lepjen el a sárga halál,
Takarítson szárnya alá!»

Azért van népköltészetünkben a vármegye-háza vagy a czédulaház mindig sárgára befestve, mert ott szenvednek, búsulnak a legények mint rabok vagy katonák. Azért van a kedvese után búsuló gazdának sárga lova. Hazánk nemely részében a sárga, mint népviselet: a gyászának színe. Így például Somogyban, a Csokonaitól is emlegetett Csökölben a kálvinista asszonyok Krisztus halála napját, nagypénteket sárgával gyászolják. Tudjuk, hogy a törököknél a sárga szintén gyászjel, valamint a messze keleten is a sárga egészen olyan jelentőségű, mint a fekete minálunk.

Ime, tehát mekkora népies háttere van Petőfinél egyetlenegy szónak! Petőfi, midőn a sárguló holdat emlegeti, a nép érzése szerint csak azt mondja ezzel, hogy mi is hasonlítunk a holdhoz, halaványak vagy sárgák vagyunk, mint ő, hanem egyúttal azt is kifejezi, hogy gyászolunk, szenvedünk: a bánattól vagyunk sárgák.

Természetesen a fekete, mint más népeknél s mint a közönséges életben, a népdalban is szintén gyászos szín. «Gyászt visel a holló, fekete tollával.» Fekete gyászt visel a párjától

elszakadt szerető. A kedves fajtája fekete gyász, de ő maga aranykalász, és így tovább...

Világos ezek után, hogy fekete és sárga együtt az ősmagyar felfogás szerint, a legfokozottabb gyász kifejezése.

Tudjuk, hogy a nép átveszi az irodalom költői természetét válogatás nélkül, t. i. jót, rosszat vegyesen. Nézzük, hogyan bánik a nép legnagyobb költőinkkel, a mikor költészetükből valamit kölcsön vesz.

Országosan ismeretes Petőfinek ez a kis dala:

«Juhász legény, szegény juhász legény!
Tele pénzzel ez a kövér erszény».

A nép ezt így dalolja:

«Tele pénzzel itt van ez az erszény».

Tehát elhagyják a tele erszény «kövér» jelzőjét. Miért hagyják el? Nyilván azért, mert a «kövér» jelző, erszényről mondva, nem népies kép. A népnek tehát még Petőfi sem elég népies. Korrigál rajta, egyszerűbbé, érthetőbbé teszi. Még nevezetesebb, a mit a második versszakban észlelünk:

«S id' adnák a világot rádásnak:
Szeretőmet még sem adnám másnak!»

Ezt már nem csak a nép, hanem utána az egész művelt osztály is (természetesen nem tudva, hogy eltér Petőfitől) így énekl:

«S a világot adnák rádásnak:
Szeretőmet még sem adnám másnak!»

Látni való, hogy míg az előbbi esetben a nép rontott Petőfi szövegén, mert egy költői jelzőjétől fosztotta meg, ezuttal javított rajta, csekély szórendi változtatással ismét egyszerűbbé, keresetlenebbé, könnyebbé tette a szöveget. A változtatás abból a czélból történt, hogy az egymásnak megfelelő két sorban a párosság teljesebb legyen:

A világot	adnák	rádásnak
Szeretőmet	még sem adnám	másnak.

És ez a népköltési folyamat észrevétlenül átcsapott a nép köréből a műveltek körébe, tovább hódított, általános nemzeti érvényre tett szert. Vagyis ugyanazon törvény, mely a népdal felett uralkodik, még bennünk is él és hat. Azért fogadjuk el e változtatást Petőfi szövegén. De itt ezenkívül még valami történt: a nép egy harmadik, egészen új versszakot töltött a gyönyörű költeményhez:

«Ha ez a pénz el találna veszni,
A szeretőm nem tudna szeretni:
Akkor lennék csak igazán szegény,
Juhász legény, szegény juhász legény!..»

Nyilván úgy kell értenünk, hogy a pénz elvesztése, ha t. i. a juhászé volna, még csak hagyján, az még nem tenné őt szegénynek, mert kedvese van, de ha kedvesét elvesztené, akkor igazán szegény lenne. Valljuk meg, korántsem ügyetlen hozzátaladás. Ime tehát a nép nem éri be a nemzet legnagyobb költőjének művészetével, hanem tovább költi őt, még pedig szerencsével.

Szintén Petőfinek egy másik költeményéből (A szeretőm nyalka gyerek...) csak egyetlenegy versszakot vett át a nép s ebből új dalt költött. Az eredeti versszak így szól:

«Szállj le, kincsem, a nyeregből,
Vedd ki lábad a kengyelből,
Ereszd meg a ferhelődet,
Óleld meg a szeretődet.»

Ezt a nép némileg alakítja s egy versszakkal told hozzá, következőleg:

«Szállj le huszár, a nyeregből,
Vedd ki lábad a kengyelből,
Tárgsd meg a lekötődöt,
Óleld meg a szeretődet.»

*

Fel van a sárga nyergelvé,
En ülök a tetejébe,
Az van a csakómrá írva:
Három évig leszek oda.»

Itt tehát ismét másképp bánt el a nép Petőfinek: el is vett belőle és meg is töltötte. Elvette az eredeti költemény nagyobb részét, s azt egy új versszakkal pótolta.

Egy harmadik eset a következő:
Szintén nagyon jól ismerik Petőfinek gyönyörű betyár románcazt:

«Füldik a holdvilág az ég tengerében,
Méláz a haramja erdő közepében:
Sűrű a füvön az éj harmatozása,
De sűrűbb két szemé könnyének hullása.»

BUBICS PÜSPÖK VÁRKASTÉLYA BRUNNEK MELLETT.

Baltája nyelére támaszkodva mondja:

«Mért vetettem fejem tilalmas dolgokra! stb.»

Ebből a hat sorból a nép ajkán négy lett:

«Füldik a holdvilág az ég tengerében,
Bánkodik a betyár erdő sűrűjében,
Baltája nyelére támaszkodva mondja:
«Mért adtam fejemet tilalmas dologra!»»

Ez a változtatás, mint látjuk ismét egyszerűbbé tette a verset. A kihagyott két sor is ennek a czélnek esett áldozatul s érdekes, hogy a népköltés munkája itt megint az egész vonalon győzött. Ez a kihagyásos összevont szerkezet (vagy tudományos nyelven: olvasat) országszerte kiszorította az eredetit.

Ime a népköltés úgy bánik Petőfivel, mint a mester szokott banni növendékével: át-meg átgyurja, bővíti és rövidíti kénye-kedve szerint. Mert hiszen mind e mélyreható változtatások, melyeknek épen az imént Petőfinél tanúi voltunk, nem minden törvény nélkül vagy pusztán szeszélyből származnak, hanem ép oly szabatos-ság, ép oly törvényesség uralkodik mind ezeken tünetényeken, mint magának az irodalomnak vagy mű-költésnek folyamatain; csak hogy e szabályosság más, mint a mű-költésé, ez a természetes ősi öröklött hagyomány szabályossága. Ez az, a miben a népköltés különbözik a mű-költéstől.

Ha tehát legnagyobb költőinket bajos megértésünk a népköltés titkainak ismerete nélkül, bizvást mondhatjuk, hogy magát a népet meg annál inkább is bajos. Népünk érzésvilága: hét lakattal elzárt titok, melynek kulcsa a népköltés. Azért nemcsak abból a szempontból érdekel bennünket, mint az irodalom külféje, forrása, mint az a forrás, melyből nagy költőink merítették s mint eltűnt korok és nemzedékek érdekeinek emléktára; de nem kisebb jelentőséget nyer az által, hogy a most élő milliók szívét halljuk benne megszólalni leplezetlen őszinte-

géggel. Hiszen a nép ezeket a dalokat nem nekünk, hanem önmagának dalolta. Saját szívén könnyített velük. Mindent, a mi őt meghajtja, mindent, a mi fáj vagy örömet okoz neki: dalaiba önt belé s csak dalait kell megismerünk, hogy ezt az egész érzésvilágot lelkünk világával össze tudjuk olvasztani.

Vikár Béla

BUBICS PÜSPÖK KASTÉLYA.

Sok szó esett a múlt napokban Bubic Zsigmond kassai püspök ügyeiről s ezzel kapcsolatban sokszor emlegették a lapok Bubic brunnaui birtokát, mint olyat, mely sok tartozásra fedezetül szolgálhat.

Hát bizony ebben ezáltal tévedtek a lapok. Az emlegetett birtok valóságban csak egy kastély, mely két órányra Brunnauktól, a Geisthal egy elrejtett mellék völgye felett, magányos hegyes csúcsra áll. A birtok többi része a fenyyessel bontott hegy s a hegy alján négy fehér, fafedélű tiroli házikó.

Az oda vezető út bizony nagyon el van hanyagolva. Auhofenig meg valahogy el lehet jutni, de onnan bizonyos elszántaság szükséges a hegyes csúcsra való felmászáshoz. Bubic az utat meg akarta csináltatni, még pedig a — pécsi püspökség jóvödelméből, de előbb persze pécsi püspökké kellett volna lennie.

Érdekes, hogy a püspök mennyire titkolta tiroli birtokának létezését. Még legjobb barátai is csak a múlt évben — midőn óriási költséggel újrapi-tette — tudták meg létezését.

Még Brunnaukban se sokan tudnak az elrejtett vár birtokosáról. Franz Zauberzahl, a Herr Verwalter, gondosan titkolta a gazda nevét és csak a legutóbbi események oldották meg nyelvét. Most szorgalmasan meséli a rejtelmes történeteket a püspökről és «Hajnucsesi» úrról, a hogy a titkár urat nevezi.

Egyik képünkön már a renoválás utáni állapotban látható a kastély. Ifj. Hampel József.

Ujváry Ignác: Kis-oroszi rév.

SIRALOMHÁZBAN.

— Szemere György egyfelvonásos drámája. —

Szép, meleg estéje volt a napokban a Nemzeti Színháznak. Szemere György *«Siralomházban»* című egyfelvonásos színművét mutatták be s a bemutatást bensőséges, őszinte, nagy siker fogadta.

Erdekes meséjén, erős jellemfestő tehetségén, kitűnő megfigyelésén kívül főleg az teszi igazán elsőrangúvá ezt a kis egyfelvonásos színművet, hogy belelát a lélek legsötétebb zugába és bámulatos egyszerűséggel tárja a néző elé vonásait.

Karácsonyi Jóska megölte Kiszti Mátyást,

mivelhogy ez mindenéből kifosztotta s ezenfelül megrontotta az asszonyát is. Halálra ítélték. A siralomházban várja az elkövetkező napot, a melyen kivégzik. Ekkor a lelke még csupa rejtelmesség. És a függöny fölgördülése után jelenetről-jelenetre mind érdekesebben tárja elénk Szemere György ennek a léleknek a rokonszenves, becsületes vonásait.

Utolsó óráiban fölkeresi a gyóntató atya. A halálraítelt meggyónja neki minden bűnét. Elmondja azt is, hogy egyszer agyonvert egy kóbor kutyát, mivelhogy az kárt tett a kukoricásában. De a mikor az a kóbor kutya reá-nézett a két fájdalmas szemével, — mozgolódni kezdett benne a lelkiismeret. Ezt a «bűnét»

nagyon bánja. De a gyilkosságot — azt beszéli a lelke mélyén valami — joggal követte el. Nem tudja azt a vétét megbánni, a melyért a földön halálra ítélték. A pap nem akarja föloldozni — bűnbánat hiányában. Karácsonyi Jóska meginog. De nem, — nem tudja hazudni a bűnbánatot, hogy föloldozást nyerjen. Neki joga volt megölni azt az embert. Hiszen őt is megölik a bírák, mert a törvény ellen vétett. Ő ellene pedig Kiszti Mátyás vétett s az ő lelke van olyan törvény, mint a törvény. A pap eltávozik egy órára, hogy ezalatt megállapodjak: megadhatja-e a föloldozást? Mert — mint mondja — Karácsonyi Jóska csakugyan nem megátalkodott ember. A lélek beszél belőle.

A gyóntató atya távoztával bejön Karácsonyi-hoz a börtönőr, egy jószívű, derék öreg. Lassan-lassan fölismeri Karácsonyi Jóska emberségességét. Megbarátkoznak. Ezenközben pedig visszajön a gyóntató atya. Sirva-ölelkezve találja a két embert. Az öreg börtönőr távoztában odasúgja a gyóntató atyának: «Nem láttam csak egy ilyen derék embert is, főtisztelendő uram. Nem igaz a törvény. Nem igaz a törvény!...»

— Ego te absolve... hangzik a gyóntató atya szava s a függöny legördül.

Ezt a mély lélekfestéssel átítatott mesét gyönyörű, színes dialógusokban perdíti le a szemünk előtt Szemere György. Az alakjait pedig nagyszerűen alkotta meg. Karácsonyi Jóska beszédében mesterien világít rá a parasztember gondolkodásmódjára s egyszerű, igaz lelkére. Az öreg, becsületes börtönőr alakja is kitűnően, egytől-egyig találó és gyönyörkötető vonásokkal van megrajzolva.

Értékes írói tulajdonságainak mindegyike beszédes bizonyosságot tesz a mellett, hogy Szemere György ezzel a darabjával a java írók közül fölküzdötte magát a legelsők, az irányt adók közé.

Az előadásról is ugyanazt lehet elmondani, a mit a darabról: rég nem láttunk ilyent a Nemzeti Színházban. *Pethes, Gabányi, Mihályfi* és *Hajdú* természetesen egyszerűséggel, mély bensőséggel játszottak. Különösen Pethes és Gabányi érdemlik ki a teljes elismerést.

Az est lelkes közönsége hatszor-hétször szólitotta a lámpák elé a szerzőt.

Jákó János.

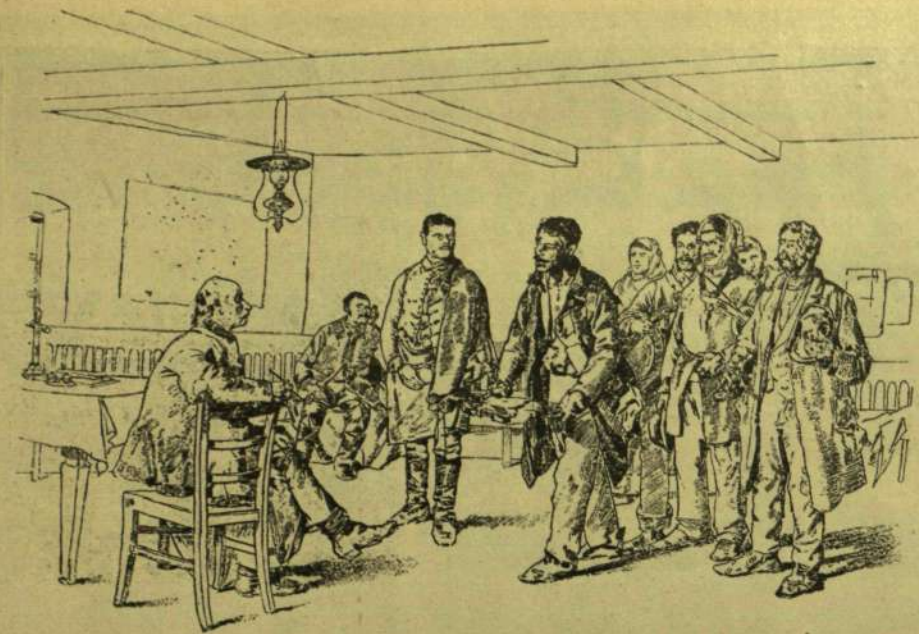

Neogrády Antal: Az éhezők.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

LEÁNYFŰZŐ. — BIHARI SÁNDOR FESTMÉNYE.

BIRÓ ELŐTT. — Bihari Sándor tollrajza saját festménye után.

A HÉTRŐL.

A fecskének napja. A fecskék április 7-én, vagy a következő két napon szoktak megjönni hozzánk minden tavaszon. Így állapították meg azok a tudósaink, a kik a madarak vonulását rendszeresen figyelik. Az idén tehát virágvasárnapján láthatjuk őket viszont. S örömmel tölt el mindenkit a megjövetelük. Mert az embernek egyetlen önzetlen barátja a feckemadar. A házi állatok hűségese tudnak lenni a gazdájukhoz, elvállalják annak igáját is, de csak azért, mert az ember gondoskodik a táplálékukról. A galamb nem hagyja el a dűzöt, pedig szárnyai vannak, s szabadon repülhetne odább, de az ember adja az eleségét, vagy annak szérűjén és udvarán keresi meg. A veréb is az emberi lakások körül s részben az emberi munka gyümölcséből élvezi az ennielét. Csak a fecske nem köszönhet az emberi szorgalomnak semmit. Őt az ember se nem táplálja, se nem segíti a tápláléka megszerzésében. A levegőben szerzi meg eledelét, a mely fölött az embernek hatalma nincsen. És a fecske mégis az ember közelében él, s az eresz alatt építi meg a maga fészket. Egyetlen állat, mely kényeztetés nélkül, önzetlenül ragaszkodik az emberhez. Ezért húzódik hozzá az ember is, ezért üdvözlő örömmel, mikor tavasszal visszaérkezik. Most íme megjön megint. Szétnéz a tájon, s úgy találja, hogy egy esztendő alatt semmi sem változott. Semmi, de semmi. Pedig, ha a szívebe is be tudna pillantani, minő megváltozottak találná ezt a mi szép országunkat!

Ujságírók. Az ujságíróknak e hét vasárnapján nevezetes napjuk volt. Legnagyobb testületük, az *Otthon-kör*, ezen a napon tartotta évi közgyűlését. Jóformán ez az egyetlen alkalom, mikor a krónika-író toll munkásai, a kik egész életükben a mások dolgával, a mások érdekeivel foglalkoznak, a maguk ügyeire is vetődnek egy tekintet. Ez a tekintet az idén nem eshetett olyan képre, a melynek a látása fölvidíthatta volna az éber krónikasok lelket. Az esztendő, a melyre visszapillanthattak, a legsúlyosabb megpróbáltatások esztendeje volt és a fekete borulat, a melynek első villámai és jégszaporai az ő vetéseiket pusztították, teljes sötétségében ott gomolyog a fejük fölött most is. Olyan rohamokat kellett kiállaniuk, a melyek az egzisztenciájuk alapjait akarták megrendíteni és fojtó párával töltötték meg a levegőt, melyben élniük kell. De ha semmi örömetessel nem szolgált nekik a nehéz esztendő, szolgált tanulságokkal, a melyek a legnagyobb mértékben alkalmasak arra, hogy minden időkre dicsőségét és büszkeségét tegyék a magyar sajtó munkásainak. Az a valóság, hogy a hatalom a hányszor a népek szabadságának megfékezésére tör, első és leghevesebb rohamait mindig a sajtó szabadsága ellen kénytelen intézni, a legkétségelenebb bizonyossága annak, hogy ezt tartja még ő is közszabadságaink legerősebb bástyájának, leghathatósabb védőművének. Ez a lelke és hivatása szerint mindig nyug-

BIHARI SÁNDOR MŰTERMÉBEN.

rendeletben, ha más nincs is, van logika. Annyi minden becses, drága, értékes dolgunk ment *füstbe* a legutóbbi időkben, hogy igazán csak természetes, ha ezek után drágább lett a füst.

Loubet direktor. Az egyszeri karabüei bíró öngyilkos lett, fölköttette magát a mestergerendára, mikor letelt a hivatala és a karabüei közbizalom mást emelt a község bírói székébe. Nem a bukás fájdalma vitte a halálba a bíróviselt férfit. Ezt még csak elviselte volna. De megölte — az önért. Mi keresete lehet annak még a földön, a ki már bíró volt Karabügén? Azt csak nem teheti, hogy visszasiüdjön a közpolgári sorba? Ennél már előbbvalónak tartotta a kötelet az önértetett férfi. Nem is habozott, hogy a nyakába csavarja. A karabüei bíró bösesége és filozófiája elég elterjedt ugyan, van híve szép számmal innen és túl a határon; de úgy látszik mégsem általános. Nem mindenki gondolkodik az egyszeri karabüei bíró fejével. Például Loubet Emilnek egészen más a filozófiája. Pedig ez is elég érdemes ember. Ha nem volt is bíró Karabügén, azért nagyon respektábilis karriert csinált. Egy kis francia majoros falusi házában született és úgy végezte a dolgát, hogy az egykori francia királyok, császárok palotája lett a lakóhelye. Még pedig úgy, hogy ő parancsolt a palotában. Első embere, politikai feje, hatalmi képviselője lett a dicsőséges francia köztársaságnak és úgy tudta betölteni ezt a fényes hivatalát, hogy a hét év alatt, a míg az élén állott, nemzete, országa tekintélye nemcsak, hogy nem csökkent, hanem erőset lendült és nagyot emelkedett. A fejedelmek életét élte, koronás urak látogatták, királyokkal, császárokkal parolázott, ölekezett és mikor lejárt a hivatala hét esztendeje, Karabügén... azaz hogy Franciaországban nagyon megvolt a kedv, hogy tovább is ott marasztalják az elnöki palotában. Hogy nem maradt, annak csak az volt az oka, hogy — ő nem maradt. Kihurcolkodott a fejedelmi palotából, de nem azért, hogy felkösse magát a mestergerendára. És nem is azért, hogy most már tényleg pihenjen a babérjain. Most jön a hire annak, hogy Loubet elnököt Loubet direktor lett. A köztársaság elnökéből egy derék francia vasút-társaság igazgatója. Megkínálták ezzel az állással és mert Loubet még elég erősnek érzi magát a tisztességes betöltésére, elfogadta. Ebben nem akadályozta meg az a tudat, hogy ő már — nagyobb úr is volt. Mert Loubetnek az a meggyőződése, hogy van egy terület, a melyre ha az ember lép, ez mindig *emelkedést* jelent. És ez a terület — a *munka*.

Két millió. A győzelem mindig dicsőség, de a vereség nem jelent mindig dicstelenséget. A dicsőség virága kinyílik a szerencsétlenség

BIHARI SÁNDOR.

«A bíró előtt».

GEOUSS GUSZTÁV, AZ ÚJ IGAZSÁGÜGYI MINISZTER.

homályában és olyan földön is, a melyet lebu-
kott hősk vére áztatott. Mert hősk maradhat a
hős akkor is, ha bukást szánt neki végzete. A dia-
dal a szerencse dolga, a hősiesség a lélek tulaj-
donsága, olyan erény, a melyet meg nem rosz-
dálthat a szerencsétlenség. A história tud elve-
szített háborúkról, a melyek boldogtalan, de
azért dicsőséges hősközök egész sokadalmával gaz-
dagították a megpróbált nemzet nagyjainak
pantheonját. Az orosz-japán háború nemcsak
abban volt kivételes minden vereséget szenved-
ett nemzetek veszített háborúi között, hogy
egyetleneg diadalt sem adott az orosz fegyve-
reknek, hanem abban is, hogy egyetleneg hőst
sem produkált a hatalmas próbában az orosz
nemzet számára. Csak épen egy illuziót. Ennek
az illuziónak a vérpáris aranykőde Port-Arthur
védőjének, Stösszel generálisnak alakja körül
ragyogott. Győzni nem tudott ő sem, de mert
sokáig tudta megtartani az adáz elszántsággal
ostromot várta, a dicsőség zománca rakodott
névére. Feléje szállt a lelkek elismerése, szívós
kutatásait, törhetetlenségét lelkes cikkek ünne-
pelték, magasztalták a világ minden nyelvén.
És mikor mégis kapitulálnia kellett, a legyőzött
hős előtt tisztelgésre hajtottak meg minden lo-
bogót. Idegen fejedelmek időzölgetet küldöttek
nekik és mikor honfitársai megvándolták, hogy
megse volt akkora hősk, mint a melkorának a
távolból látszott, a világ hajlandó volt a mártír-
ság koszorújával is megszerezni Stösszel gene-
ralis katonái díszét. A látszat azonban ezúttal
igazat adott a régi hírenek. Kiderült, hogy Port-
Arthur védőjét nem vádolták alaptalanul: a vád
a valósághoz képest nem hamis volt, hanem
kevés. Mert Stösszel csakugyan kevesebb volt
mint hős, de több volt mint kantinos. Stösszel
áruló volt, a ki két millió rubelért adta el az
ellenségnek a várat, a melyet a vére árán is meg
kellett volna tartania. Két millió sok pénz: de
az *üzletben* is a japánoknak kedvezett a sze-
rencse. Nekik két milliót okvetlenül megért
Port-Arthur: de az oroszoknak megért volna
húsz milliót, ha legalább egy hőst adott volna
nekik ez az egész szerencsétlen háború. Két
millióért ez a szép illuzió igazán nagyon olesón
kelt el. Valósággal *gúnydron*.

KNEISEL ANTAL MAGYAR SZÁRMÁZÁSÚ PÁRISI HEGEDŰMŰVÉS.

Húsz évvel ezelőtt, Szolnok tájékára vetődve,
betértem a városba. Ez már akkor is a festő-
művészek nyaraló tanyája volt. Az ott tartó-
zkodók között ez időben Deák Ébner Lajos ba-
rátom volt a kolompós, tehát őt kerestem fel
először s vele mentem a többi piktorársam
látogatására, többek közt Bihari Sándorhoz.
Igazában ekkor ismertem meg őt; munkában,
festve — még pedig a képfestés befejezése
előtt, a művésznél többnyire beálló lehangolt,
aggódalmas állapotban — találtuk őt. Vona-
kodva mutatta meg képét, «A bíró előtt» ezi-
müt. «Jobb is volt, de elrontottam», tette hozzá
búsan. Soká néztem képét, elmerülve gyönyör-
ködtem látásán, majd kápolom levéve, megszo-
ritám kezét és szívem igaz érzésével adtam ki-
fejezést elragadtatásomnak; fölvidult és jött
velünk a «Kapitány»-hoz. Az öreg Müller bá-
csit hívták így, ki már a nagy mester Petten-
kofennek jó barátja, Szolnokon szállás adó
gazdája és pingálgató társa volt, a kinél mind-
den erre vetődő piktornak jelentkezni illett.

A Kapitány harsány szóval fogadott; nem
látta, mondá, a «Pezsi piros almá»-t, de olvasta,
a mit róla Mikszáth Kálmán írt. Hiába mondtam,
nem ért a piktorához az a fránya palócz. Nem
hitte és kikialtott: Kati, terits a Parnasszuson!
Kiváncsiságom, hogy mi lesz e parancsa,
nem sokára kielégítést nyert. Kimentünk a
kertbe, a fajta falusi kert volt, de végén a vá-
lyogkerítésre támaszkodva, bécsi és disznó-
tökökkel befuttatott domb emelkedett, melyet
rendesen csak még a napraforgó köróra föl-
futott bab piros virága díszített, ekkor azonban
terített asztalon boros palackok tömege, sonka
és búzacipóval megrakva, ünnepre készen
pompázott.

A dombra érve: uraim! — szolt vendéglátó
gazdánk — foglaljanak helyet a Parnasszuson.
Szétnéztünk, alkonyodott, előttünk sötétlő
füzfacsoportok között, aczelos rózsaszinben,
hőmpölyögve csillogott a végtelenségbe eltűnő
Tisza, mindezt pazar színekben tündöklő ég
borította be. Mindnyájunkat meghatott a fenséges
látvány, csak sürgetésre és csend-
ben, szótlanul kezdtünk enni, de az ivásra
kerülvén a sor, az első pohárnál felálltam,
hangosan szótlanul Bihariról és készülő képeről;
elmondtam, a mit alább e szo-
morú alkalommal megismételtem —
és vig zaj közt éltetünk s öleltük
őt. Sötét lett, fölhangozott a nóta:
«Túl a Tiszán fehér kendő inte-
get». Majd «Bíró uram! bíró uram,
az egekre kérem». Hej! mert ak-
kor azt hittük, miszerint a bíró
leánya is megillet, na meg, hogy
nekünk is lesz még hat ókrünk;
nem is gondoltunk rá, hogy tö-
rekvésünk, a babér, nem gyümölcs-
termő fa. — Késő éjjel volt már,
mikor a vig társaság kikisért; Bu-
dapestre érve, Szolnokról nem so-
kat, hanem Bihariról és képeről
annál többet beszéltem.

Az Országos Magyar Képzőmű-
vészeti Társulat 1886. évi őszi
kiállításán az első díjat Bihari
«Bíró előtt»-je — a jury, a művé-
szek, a sajtó és község egyhangy
magasztalása között — nyerte. Ő e
képével a magyar festőművészek
első sorába lépett, és megtartá e
helyét folyton, csak mellé, de elé
nem került többé senki. Bihari e
képén egy egész cigánybánda ta-
nuskodása mellett, a primás a falu
biránál bepanaszolja az előállít-
tatott legényt, mert duhaj mulato-
zás közt összetörte hegedűjét. Az
előadás jó ízű csendes humora,
szin és formában teljes összhang,
mesterműve tesz ki képet, da-
czára, hogy alakjai nem kiválóan
jellemző típusok. Biróján nem lát-
szik meg, hogy a falu esze, nem
is Göre Gábor, csak olyan birónak
választott ember, mint a kinek hi-

vatalt át az I-ten, észt is át hozzá. A primás sem
hercegnöket bolondító, sem Kácsa. A banda tag-
jain se látszik, mikép családifajok Nagyidáig ter-
jed, csak olyan gróf születésűek. Még a kárt ve-
legény is olyan, hogy megeshetett vele a vád-
beli eselkmény, de a duhajkodó garázda virtusa
nem néz ki belőle. Mindez Biharinak nem hibája,
mert festői egyéniségéhez tartozik. Ő ha mada-
rakat festett volna, nem a büszke sasz, nem a
turbékoló szerelmes galambot, nem a szines
lármázó kakadut, még nem is a szépen füttyölő
rigót, ő a közönséges szürke verebet festette
volna meg. Ezért az emberek közül is az átlag-
embert vette mintául, azonban ezt melyen át-
érezve, a természetből, az igaz életből nem ke-
resve, de merítve örökölte meg képein.

A muzsikusi cigányokat, úgy látszik, sze-
rette, pedig — a mint őt ismertem — bor és
cigány mellett sohse mulatta ki magát. Leg-
kiválóbb képein ezek szerepelnek: «A falu
roszsa». Havas-utczán magát végtől-végig mu-
zszikáló legény ez. «Az ő notája». Ez a notáját
huzató legény. «A nagyreményűek». A dandé
tanítja a malacz-bandát; bajos megmondani,
hogy a mezitlábos rajkók közül melyik viszi a
lakkezipóig, melyik marad a vályognál.

A mint e képei is bizonyítják, Bihari azon
festőművészek közé tartozott, kik előbb lelkük-
ben alkotják meg műveiket és ezután fordulnak
a természethez mintáért, tehát nemcsak elő-
adó — mert ilyenek is vannak — de szerző is
volt. Ilyen volt Munkácsy Mihály és Zichy Mi-
hály is, de míg Munkácsy egy hatalmas tölgy-
fához hasonlítható, Zichy égfelé törő fenýűhöz,
Bihari akácza volt; évente kétszer nyíltott a
virága a Múcsarnokban; tavasszal és őszszel,
kiállításainkon rendszeren gyönyörködhettünk
benne, most is ott vannak e virágok, szép képei,
fájdalom, gyászfátyollal körítve. Többé nem vi-
rágzik, pár napja kiszáradt, elhalt a fa.

Bihari korai váratlan halála nagy részvétet
keltett mindenfelé. A hírlapok írói, magasztalva
műveit, meghatóan búcsúztatták őt. Akadtak
azonban olyanok is, kik csak egy művészeti
irány jogosultságát ösmerve el, ezt megzavara-
ták. Elhiszem, a mit ezúttal többen irtak róla,
hogy ifjúságra vágott, de ez csak a beteg és az
ember vágya lehetett, mint művész, mindvégig
birta ezt, így erre mint ilyennek, szüksége nem
lehetett. Most azonban kritikusaink egy része a
a modernség ezime alatt a szerző és előadó mű-
vészek ellen, a csak előadók érdekében, a közön-
ség megtévesztésére, néha odáig megy, hogy
a művészetet női ruhának tekintve, folyton azt
kiabálják: Új! Új! Mintha a képek is egy idényre
készülnek.

Bihari ötven évet élt. Nagyváradon született,
szülővárosának kincse: «Zsigmond király fo-
gadja Ulászló lengyel királyt a nagyváradi szé-
kesegyházban, Szent László sirjánál» nagy tör-
ténelmi képe. Szegény zsidó szülőktől származ-
zott, — bár megtette, — nem volt rá szüksége,
hogy nevét megmagyarosítsa, nem kellett neve
elé írnia, hogy magyar, mert művei bizonyították
tesznek arról, hogy édes magyar hazánknak
jó és nagy fia volt. Bihari a magyar nemzetnek

AZ ÜNNEPÉLYEN ELŐADOTT VIGJÁTÉK SZEREPLŐI.

és izraelita hitsorsosainak méltán büszkesége. Ez utóbbiak ne bolygassák, öntudatánál volt-e, midőn kórházukban, végső pillanatain, szerető szívére hallgatva, a róm. kath. egyház kötelekébe lépett, mert ha ez kétséges is, de az bizonyos, hogy midőn az izraelita vallás jelvényét megkapta, még öntudatlan állapotban volt. Bihari már régebben foglalkozott Krisztus isteni küldetésével, világalakító nagy tragédiájával; e mellett szól évekként előtte a Műcsarnokban kiállított s hagyatékában lévő nagy festménye: «Krisztus sirba tétele.»

Az Úristen, a mindenható bíró előtt áll már Bihari Sándor, kezében a kéréshetetlen halál által összetört ecsettel. Mi, művészársai, mindnyájan szemünkben könynyel, szívünkben mélységes fájdalommal, igaz tanúságot tehetünk arról, hogy a magyar festőművészetet az ő halálával pótolhatatlan veszteség érte.

Roskovics Ignác.

LEÁNY-GIMNÁZISTÁK ÜNNEPÉLYE.

Két kedves leánycsoportot közlünk mai számunkban arról az ünnepélyről, melyet nemrég az országos nőképző egyesület leány-gimnáziumának növénydekei rendeztek az egyesület alapítójának, Veres Pálnéknak emelendő szobor javára. Az ünnepélyen, mely a kegyeletes cselára tetemes összeget jövedelmezett — különösen tetszetek az élőképek, melyekben az intézet ifjú növendékei egyes nevezetes renaissance-kori festményeket utánozó csoportokat mutattak be s egy kis vigjáték, melyet sok ügyességgel s pompás betanulással adtak elő. Egyik képünk egy ily élőképek csoportot mutat be, a melyhez *Melozzo da Forlì* és *Fiesole* angyal-képeiről vették a motívumokat, másik képünkön pedig a vigjáték szereplőinek csoportja látható.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Budapesti Szemle» most megjelent áprilisi számának élén az angol-magyar vonatkozások buzgó kutatója, *Kropf Lajos* ír cikket a londoni «Times»-nek a magyar szabadságharczal szemben elfoglalt álláspontjáról. Kimutatja, hogy a nagy angol világlap akkor ellenséges állást foglalt el a magyar ügyvel szemben, mert levelezői részint elosztásokodott emberek voltak, részint a bécsi kormánynyal benső összeköttetésben álltak. Meg is gyűlt volna a bajuk a kormánynyal, ha a magyar ügyet védeni merik, mint a hogy sok üldözésben volt része a derék Mr. Pridhamnak, a kit a magyarok iránti barátságos indulata miatt sokat üldöztek s az országból ki is utasították. Nagyiványi *Fekete Gyula* az alkoholizmus korlátozásáról értekezik, gróf *Vay Péter* koreai naplótöredékeinek befejezését közli, *Baumgarten Nándor* és *Mészáros Artúr* közösen írnak egy tanulmányt a kartellek és trustok hatásáról a fogyasztásra és az árakuláásra. Ezután szépirodalmi közlemények következnek: ifj. *Korányi Frigyes* regénye: «Az iredi kertek» s *Vargha Gyula* egy nagyobb Heine-fordítása. *Szegegy-Maszk* Hugó «Fordulat a rajzkutatás terén»

AZ ORSZÁGOS NŐKÉPZŐ EGYESLET LEÁNY-GIMNÁZIUMÁNAK ÜNNEPÉLYÉRŐL.

Angyalok Fiesole és Melozzo da Forlì festményei után.

kutatók, mert inkább a mai historikus rajzkutató szemével nézik, nem pedig a maga korába beleállítva, a maga korához való viszonyában. A magyar irodalom történetében azonban nevezetes helye van Tinódiak egy is, mert elvégre mégis csak korának legnagyobb hatású versírója volt, a ki a hazafias közszellem élesztésének talán fontosabb tényezője is volt, mint a hogy az eddigi irodalomtörténeti kutatás meg tudta állapítani. Ha esztétikai érték még a maga kora viszonyaihoz mérten is — majdnem kortársa volt Balassának! — igen kevés van műveiben, mivelődtörténeti jelentősége annál nagyobb. Szerettük volna pályája ez oldalának is bővebb méltatását látni Mészoly könyvében. Ez a hiány azonban nem fosztja meg értékétől a munkát, mert az a haszna mindenestre megvan, hogy nagyon megkönnyíti a Tinódiával való foglalkozást; az adatokat most már nem kell nehezen hozzáférhető könyvek és folyóiratok szétszórta cikkeiből összeböngészni, mert itt össze vannak foglalva, lehető teljességben és megbízhatón. A szerző stílusának különösségeit azonban nem hagyhatjuk megjegyzés nélkül, mert azt tartjuk, hogy irodalmi magyar nyelven kell írni, tájékoztatási különlegességeknek, kivált tudományos jellegű munkában, semmi helye.

Egy magyar népballada eredete. Az ország majd minden vidékén ismeri és éneki a nép Szűcs Maresa történetét, a kit este a fonóba menet kedvese belevetett a kútba s csak sok keresés után találták meg holttestét. A szép népballadát külön tanulmány tárgyává tette *Vikár Béla*, a magyar folklóre lelkes művelője s népköltészetünk egyik legeredményesebb gyűjtője. Kutatásai közben megkezdte eredményre jutott, a milyenre alig van példa a népköltészet hagyományok bűvárlatában: megállapította a népballada keletkezése helyét, idejét, a benne szereplő személyek valódiságát, — sőt a ballada szerzőjét is. Szűcs Maresa csakugyan élt, eselődorban levő árvalány volt Mezőcsáthon, Borsodmegyében s 1822 körül csakugyan gyilkosság áldozata lett. Gyászos halálát mindjárt az eset után Új Péter szedte versbe, afféle falusi paraszt-poéta, a kinek emléke a környéken, utódaik révén, ma is él még. *Vikár Béla* nagy apparátussal, a ballada összes változatainak pontos összevetésével mutatja ki, hogy a népballada nem keletkezhetett máshol, mint Mezőcsáthon s csakugyan arra a bíróság előtt is szerepelt esetre vonatkozik. Sikerként a népballadának Új Péter szedte a megszöveget s megemlékezni az elkallódástól, azt a szöveget, mely azután Borsodból eljutva az Alföldre, onnan pedig a Székelységbe, számtalan változatban megoszlva el ma is a nép ajkán. Kutatásairól két a néprajzi társaságban tartott felolvasásban számol be s ezek most külön füzetben is megjelentek. Nagyon tanulmányos kis füzet, — a népköltészet hagyományok iránt érdeklődők sokat tanulhatnak belőle. Érdekesesség okából megemlítnék, hogy az értekezés megjelent a finn néprajzi társaság folyóiratában is német nyelven.

Magyar vértanúk könyve. Albumszerű formában, igen sok képpel élénkítve jelent meg *Kacziány Géza* könyve, mely a magyar szabadságharcz vér-

A VIRÁGVASÁRNAPI SZENTELT BARKA.

KOLDÚSSASSZONYOK A TEMPLOM KAPUJÁN.

tanulhalált halt áldozatait sorolja föl, sok utánjárón alapul pontossággal, lehetőleg teljességre törekedve. Bevezető sorában százza teszi a vértanúk számát. Az első áldozatok közt beszámol azokról, a kik gróf *Lamberg* megölése miatt szenvedtek üldözést s többen halált is, majd az oláhok erdélyi gyilkolásairól szól, körülbelül tízezerre becsülve azoknak a számát, a kik csak Alsó-Fehérmegyében áldozatul estek a föllázadt tömeg vad dühének. Azután a szabadságharcz Pozsonyban kivégzett részeseiről ír, a kiknek száma szintén tizenhárom. Legrészletesebben természetesen az aradi vértanúkra vonatkozó adatokat sorolja el. A terjedelmes anyag részletes ismerete s az előadásban lendület és hazafias érzés jellemzik *Kacziány* könyvét.

Angol parlamenti küzdelmek. *Dr. Stiller Mór* kikereste az újabbról angol parlamenti küzdelmek történetéből azokat a mozzanatokat, melyek egy vagy más tekintetben analógiába hozhatók a mi legújabb alkotmányos harcainkkal. Tanulmányokból, melyeknek sok az aktuális érdekessége, egy kis füzetet állított most össze. Nyolcz hosszabb-rövidebb cikkből áll a füzet, a bennük elmondott események mind olyannak, a melyekben az angol politikusok alkotmányos fellegása összekötésbe jutott a korona s a koronát képviselő kormány hatalmi törekvéseivel s a melyekből létrejött a királyi és a parlamenti hatalomnak mai egyensúlya az angol politikában. A füzet buzgó hatású olvasmány, az események röviden, nyugodtan vannak benne elbeszélve, de nyugodt előadásán keresztül is mindig megérzik, hogy a szerző a mi alaplapainkra vonatkozó tanulságokat keresett munka közben.

Új könyvek:

A magyar korona országainak 1900. évi népszámlálása. Nyolczadik rész. Közzolgálati ágak és szabad foglalkozások. Szerkeszti és kiadja a m. kir. központi statisztikai hivatal. Budapest, Kilián Frigyes bizománya. Ára 4 korona.

Tinódi Sebestyén; írta *Mészoly Gedeon*. Kapható a kunszentmiklósi ev. ref. gimnázium igazgatóságánál. Ára 2 korona.

Angol parlamenti küzdelmek. (Körképek.) *Irta Stiller Mór dr.* Budapest, Benkő Gyula Grill-féle könyvkereskedése. Ára 1 korona.

Magyar vértanúk könyve; írta *Kacziány Géza*. Budapest, Vass József könyvkiadóhivatala.

Szűcs Maresa népballadának eredete. Két felolvasás. *Irta Vikár Béla*. Külön lenyomat az «Ethnographia»-ból. Budapest, Hornyánszky Viktor könyvnyomdája. Ára 1 korona.

Kneisel Antal, jeles hegedűművész hazánkfa hosszas külföldi tartózkodásából most hazatért és április 6-ikán a budapesti közönség előtt is bemutatta kiváló művészetét. *Kneisel* jeles hegedűs, jelentékeny sikere vannak már a háta mögött. Nevét igen jól ismerik Párisban, a hol évek során át működött s előkelő állást foglalt el a zenei életben, mint a konzervatórium segédtanára, — ismerik Genfben és Bukarestben is, a hol szintén hosszabb időt töltött, valamint mindazokon a helyeken, a hol nagy sikerű hangversenyeket tartott. Ujabbban több nagy magyar vidéki városban is rendezett hangversenyeket, melyek nagy és lelkes közönségre találtak. A budapesti közönség is méltányolta az idegenből hazatérő művész játékát s örömmel látta benne viszont a hosszú idő múlva hazatért honfitársát.

Munkácsy «Krisztus»-a, a «Krisztus Pilátus előtt» főalakja igen szép művészi reprodukcióban jelent meg a «Könyves Kálmán» részvénytársaság kiadásában. Az eredetiből rajzban, színben a mai reprodukáló technikával elérhető legnagyobb részletességű másolatát a számunkban a legmonumentálisabban felfogott s ábrázolt alakot. A kép épen ezért nagyon alkalmas a magyar családok szobadíszül s nagyon helyes is volna, ha kisorsítaná azt a sok idegenből behozott s többnyire értéktelen szentképet, melyek majd minden házban találkozunk. A kiadó társulat kétféle kiadásban hozta forgalomba a képet: a nagyobb formátumúnak ára 76, a kisebbé 44 korona a díszes aranyozott kerettel együtt s havi részletfizetésre is kapható.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: *Felsőöbri Ede* Sándor Tétlen, 85 éves korában. Az elhunyt 1848-ban Győrmege főjegyzője volt, azután nemzetőr lett. A szabadságharcz után Erdélyben bujdosott. 1860-ban és később még két ízben, mint a Tiszapárt tagja, a téthi kerület képviselte az országgyűlésen. *Petőfi Sándornak* lakótársa volt Sopronban és barátságban volt a két Kisfaludyal. — *Nagyorosi gróf Bechtold Richárd*, királyi kamarás, főrendiházi tag, 69 éves korában Budapesten. — *Leitner Uzor* nyug. államvasuti üzletvezető, 64 éves korában Tokolon. — *Hoffmann Sándor* mérnök-és vállalkozó, a budapesti Mandel, Hoffmann és Quittner tekintélyes vállalkozó-cég baltája. — *Janssen Alphonz*, Nógrádvármegye törvényhatósági bizottsági tagja, 63 éves korában. — *Palocsai Palocsay Gusztáv* volt magyar királyi adótitisz 32

éves korában Budapesten. — *Sinkay Emil* vegyész 28 éves korában Budapesten. — *Dr. Floth Ferencz* járási szolgabíró, törvényhatósági bizottsági tag életének 31-ik évében Göbersdorfbán. — *Dr. Margalt Jenő* ügyvédjelölt 25 éves korában. — *Szentgyörgyvágyi Domján Antal* nyug. kir. aljárásbíró, 48 49-es honvédtuszármester Csornán élete 82-ik évében. — *Pellion Ervin*, a sepsiszentgyörgyi róm. kath. egyház segédlelkésze, életének 25-ik évében. — *Kopasz Sándor* tanító, a ki 40 évig működött a tanítói pályán, Törökszentmiklóson. — *Láng Nándor* nyug. magyar királyi kincstári kasznár 62 éves korában Kis-Karácsonyban. — *Fesztróly Miklós* magyar királyi államvasuti ellenőr Zágrábban. — *Muha György* nagyvándor, életének 49-ik évében Budapesten. — *Dr. Ferenczy László* pécsi ügyvéd, életének 39-ik évében Pécsen. — *Demény Albert*, a kézművári állami polg. iskola gondnoka Bécsben.

Tövisi és füzesei *Füzesséry Tamásné*, szül. olasziczi Jamborszky Anna 56 éves korában Füzesséren. — *Idősb Janicsék Józsefné*, szül. Wjtekó Apollónia 64 éves korában Budapesten. — *Özv. Knöberger Mórné*, szül. Krönberger Adél 75 éves korában. — *Özv. Kleszár Ferenczné*, szül. Ketzky Sarolta, 67 éves korában Veszprémben. — *Dr. Sztrizer Mórné*, szül. Roth Jolán, életének 43-ik évében Veszprémben. — *Özv. Hegedűs Istvánné*, szül. Papp Lilla 73 éves korában Pozsonyban. — *Özv. Steneger Lázárné* szül. Helter Zsófia 52 éves korában Budapesten.

EGYVELEG.

* Az Angliában, Skóciában és Írthonban forgalomban lévő motoros járművek értéke 360 millió koronára rug.

A VASÁRNAP DÉLI KORZÓ A KOSSUTH LAJOS-UTCÁBAN.

* Olaszország éjszaki részeiben a törvény tilalmának ellenére a macskahús kedvelt étel. A piacra szánt macskákat gondosan hizlalják s következő módon készítik el. A macskát a sütő-kemencében ropogásra megsütik, s fohagyama, vörshagyma, vörös bor, s különféle illatos fűvek-ből készült sűrű mártással feltálalják.

* Éjszaki-Amerikában, nevezetesen Jersey államban az elhízás ellen legjobban a tengeri víz ivását használják. Halászok külön e célra készült edényekben a parttól távol oly mélységből merítik, hol fertőzött anyagoktól tartani nem kell. Egy napra a rendszeres adag három pohárból áll.

* A Dél-Afrikában állomásozó angol katonaság — 20 ezer ember — eltartása, laktanyák építése stb. az anyaországnak évenként ötvenkét millió koronába kerül.

Fonciére Pesti Biztosító-intézet. A Fonciére Pesti Biztosító-intézet f. évi április 10 én fogja az évi rendes közgyűlést megtartani. A zárszámadásokból, melyeket ez az intézet az 1905. évre vonatkozólag nyilvánosságra hozott, a következő lényegesebb számadatokat vesszük át:

A múlt évi díjbevétel a töltelek levonása után az elemi- és balesetbiztosítási ágazatokban 9.884.847-56 koronát és az életbiztosítási ágazatban 3.453.724-76 koronát, összesen tehát 13.338.572-2 koronát tett ki, míg a későbbi években esedékes tiz- és baleset-ágazat-beli díjkötelezvények és díjváltók összege 24.373.074-31 koronára rugott. Az életbiztosítási állomány az elmúlt üzleti évben 80.465.307 korona tőke- és 33.497 korona járadékösszegre emelkedett. A díj-, nyereség- és árfolyam-állomány tartalék-alapok, valamint a díj át-hozatok 25.434.347-12 koronát tesznek ki. Az intézet összes tartalékai a nyereség tartalék ez idei javadal-mazása után 1.891.781-36 koronával szaporodtak. Az intézet tőkéi, a képviselősegeknek lévő készpénz-állomány, a folyószámla-követelések és a képviselősegek és felelősegek különváltó egyenlegek bevonása nélkül, a következőképp vannak elhelyezve: Pénztári készpénz-állomány az intézet központi székhelyén 209.140-70 ko-rona, hitelintézeteknél és takarékpénztáraknál lévő követelésekben 3.370.014-62 korona, az intézet buda-pesti és bécsi telephelyeinek házaiban 3.113.138-25 ko-rona, állampapírokban, vasuti részvények és elsőbbségi kötvényekben, valamint óvadékképes záloglevelekben 13.200.402-79 korona, tárcsabeli váltókban 186.215-88 korona, jelzálog-kölcsönben 166.505-18 korona, az in-tézet életbiztosítási kötvényeire adott kölcsönökben 2.906.120-— korona. Az 1905. évre kimutatott 251.148-77 korona nyereségből részvényenként 14 korona (7 szá-zalék) osztalék kifizetését javaslani.

Mekkora egy anasztigmának a képessége. Sokan nem tudják, hogy egy anasztigmának mekkora a képessége. Hogy a képek kifogástalanok legyenek, szükséges, hogy a kikapcsoló-objektív két tulajdonsá-gal bírjon: fényerővel és szegélytelenséggel. E két arányt foglalja magában az anasztigma. A többi objektív ezeknek csak egyikével bír. Az első anasztigmat tudva-levőleg a berlini Goerz-féle kettős-anasztigmat volt és ezen objektívek világhírűek lettek, a későbbi szerkezetek közül a görlizi Meyer-féle Anasztigmatok töltek ki. E két objektív-típus lesz kizárólag az Union kamarákba szerelve, melyeket a Stöckig és társaság Dresdenben, Bodenbachban és Zürichben gyárt. A ki a photo-művés-zet iránt érdeklődik, méltassza figyelmére a mi hirdet-tésünket, mely e lap 227 oldalán megjelent.

Tisztaság fél egészség. A tisztaság az ember egészségének első feltétele. Az orvosi tudomány is a test tisztántartását parancsolja a kultúrembernek. Kitűnő szer az emberi test tisztántartására a *Lysoform*. Szagtalan, teljesen ártalmatlan szer, melyet a művelt nyugat minden országában előszeretettel használnak

különösen a hölgyek úgy a test, mint a fehérműk tisztántartásához. Tiszta háztartásban a *Lysoform* nélkülözhetetlen.

A gazdálkodó öröme állatainak jól táplált ki-nézése. Es könnyen elérhető a *Kwizda-féle Korneu-burgi marha-táppor* rendszeres adagolása által. Étvágy-hiánynál, a tej feljavításánál nincs ennél jobb szer. Ügyelni kell a védjegyre, és kérjünk határozottan *Kwizda-féle korneuburgi marha-tápport*. *Kwizda Ferencz* János cs. és kir. osztr. magy., román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító, állatgyógyászati preparátumok részére. Bécs mellett levő korneuburgi körgyógyász-tárától. *Kwizda Ferencz János* özég Korneuburgban képes árjegyzékét kívánatra bárkinek ingyen és bér-mentve küldi meg.

Szerkesztői üzenetek.

Daloljatok csak! Csak hogy szebben kellene ám dalolni.

Itt vagyok. Szentimentális, üres panaszkodás.

Utolsó ábrázolat. Ha olyan formátlan, döcögős nem volna, bizonyára jobban érvényesülne az a meleg érzés, mely sugallta.

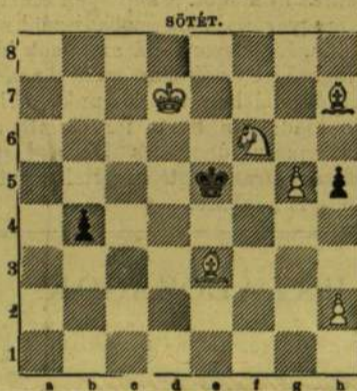
Beteg az én leltem. A mi igényeinknek nem felel meg.

Mulandóság. Lépten-nyomon érezeti a tehetség oroszlankörmeit, jó szívetl bízhatjuk a további munkára. Ez a vers még kissé szétfolyó, a sok szó inkább eltakarja benne, mint kifejti a gondolatot.

Nem közölhetők továbbá: Losonczy István, Temes-vár hős védője. — Egy álom. — Ifjú vagyok, jaj de árva. — A Rubikkonnál. — Éjféli előtt.

SAKKJÁTÉK.

2478. számú feladvány. Kintzig Róbert-től Fakerten.

Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

A 2458. sz. feladvány megfejtése Colpa J.-től.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
- 1. b4-b5 ... a7-a5 1. ... t. sz.
- 2. f3-a1 ... a4-a3 2. f3-b4 ... Kd5-d4
- 3. He5-d7 ... Kd5-c4 3. He5-c4 stb.
- 4. He4-c3 t. matt.

A 2459. sz. feladvány megfejtése Ebert W.-től.

- Világos. Sötét.
- 1. Bf1-a1 ... a6-a5
- 2. Ba1-a1 ... K t. sz.
- 1. f v. B matt.

A 2460. sz. feladvány megfejtése Berger Jánostól.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
- 1. Bf2-d3 ... g4-h3 v. h6-h5 1. ... g4-g3
- 2. Ff4-h2 ... t. sz. 2. Bg3-d1 ... h6-h5
- 3. Bg3-g3 ... Kd7-d6 3. Ff4-d2 ... Kd7-d6
- 4. Bg3-d3 t. matt. 4. Ff2-d4 t. matt.

A 2461. sz. feladvány megfejtése Fritsch K.-től.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
- 1. Vh1-f1 ... Kc4-e3 (a, b, c) 1. ... Kc4-f5
- 2. Vh1-h1 t. sz. 2. Vh1-d3 ... Kf5-g4
- 3. Vh1-h5 t. matt. 3. Ff7-e6 t. matt.

A 2462. sz. feladvány megfejtése Köhlein F.-től.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
- 1. Bf1-d8 ... h6-h5 (a) 1. ... b4-b3
- 2. Bf4-d4 ... b4-b3 2. Bf4-a4 ... b3-b2
- 3. Ka6-b7 ... t. sz. 3. Bb8-d4 ... t. sz.
- 4. Bb8-d5 t. matt. 4. Ba4-c4 t. matt.

Helyesen fejtették meg: K. J. és F. H. — Andorfi Sándor. — Merényi Lajos. — Kovács J. — A *Budapesti sakk-kör.* (Budapest.) — Németh Péter. (Csongor.) — Kintzig Róbert. (Fakert.) — A Nagykőrösi Városi Kaszinó. — Kovács L. (Nagykőrös.) — Ludányi Anál. (Szolnok.) — Müller Nándor. (Szombathely.) — Szabó János. (Bakony-Szentlászló.) — Balogh Dénes. (Kecskemét.) — Nyársik Ágnes. (Szeged.)

Sakk-üzenetek.

K. R. Fakert. Levelében említett feladványát nem kap-tuk meg. Szíveskedjék talán újra beküldeni. Eredeti fel-adványokat természetesen mindig örömmel közlünk.

K. L. Nagykőrös. A 2472. számú feladvány megfejtésének első lépését helyesen gondolja; — abban azonban téved, mintha a második lépésre nem lehetne mattot adni. Tiesésk csak jól utána nézni. Egyébként ennek a megfejtése nem-sokára sorra kerül.

K. J. Zilyombérső. Levelében adtuk meg a választ.

Ny. Á. Szeged. Az említett megfejtéseket nem kap-tuk meg, különben természetesen közölük volna nevét a meg-fejtők között, minthogy megfejtései helyesek. Örömmel látjuk szíves buzgalkodását.

H. A. Lipótvár. A 2473-4-5. számú feladványok meg-fejtéseit megkaptuk.

KÉPTALÁNY.

A 11-ik számban megjelent képtalány megfejtése: *Jó, hogy itt vagy már, Szép, meleg nyár.*

Felelős szerkesztő: **Hoitsy Pál.**

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Selyem a divat!
Kérjen mintát tavaszi és nyári újdonságainkból ruhák- és blúzokra: *Habutai, Pompadour, China, Raye, Volle, Shantung, St-Gall him-nés, Monseleine* 120 cm. széles, méterenként 1 K 20 fill.-től feljebb fekete, fehér, gyzsínű és színesben.
Mi csak jóállással kereskedt selyemszövetet adunk el di-rekt magánfelelőknek, vám- és portmentesre a la-kásba szállítva.
SCHWEIZER & Co., Luzern U/32. (Svájc.)
Selyemszövet-kivitel. Kir. udv. szállító.

Salvator Természetes vasmentes Lithion-tórrás kitűnő hatású vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmaknál, vizelettel nehézségeknél, székrekedésekkel a legro-gas emésztési szerek hurttalanál.
Budapesten fofraktár Edesekuty L. urnál.

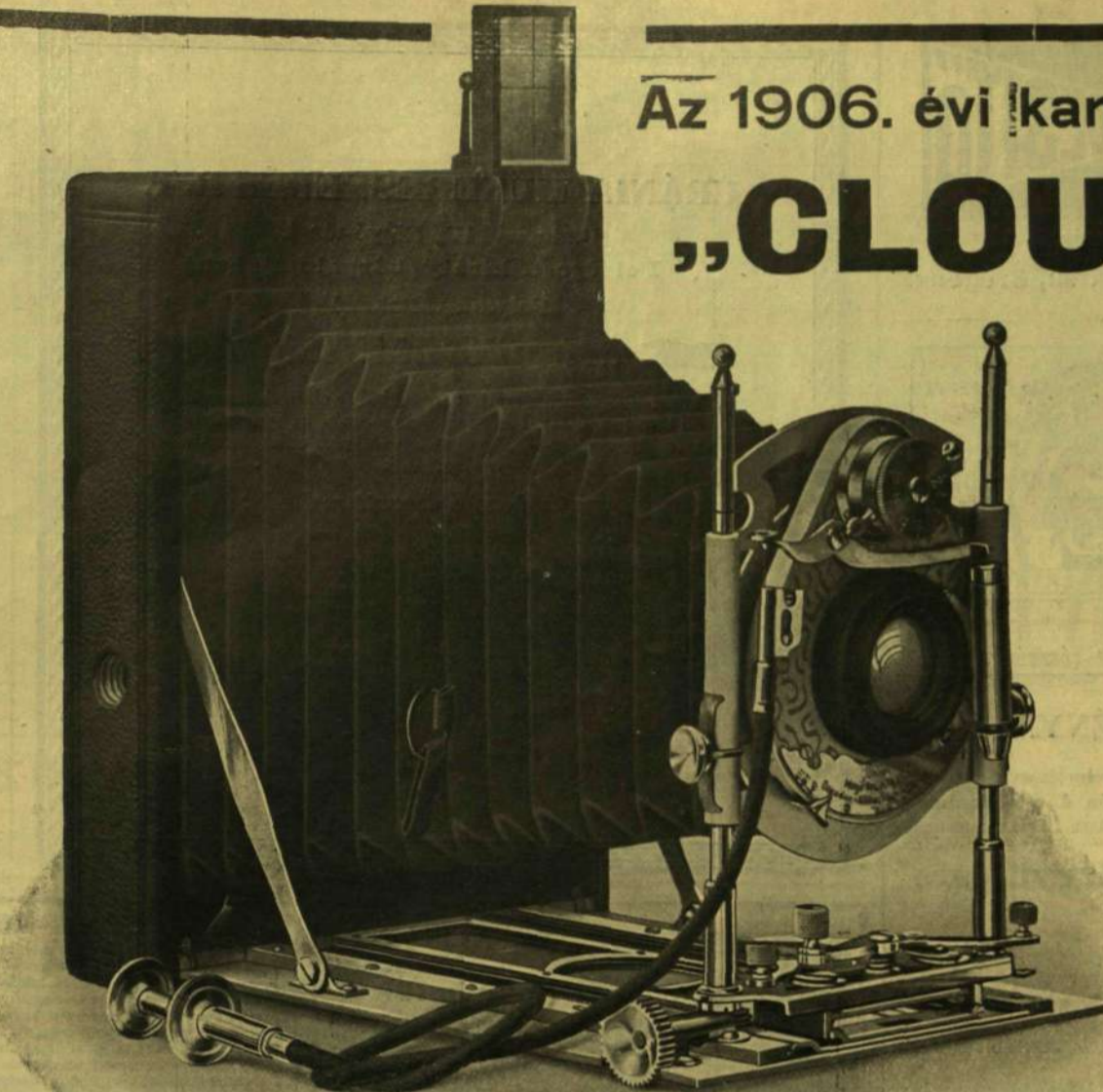
Vértess-tele Sósorszesz Minden házban szükséges.

Rózsafák
kétféles, erős koroná-val, teljesen hibáta-lan, dús gyökérzettel, biztos növé-sük, legzesebb és legjobb gazdag virágzó fajtaiban. Biztos fogamat-ért kosszerget vállal, bérmentve utánvé mellett bármely vasút, hajó-és postállomásra csomagolva küld ezé 10 db magasztörzst kor. 12-16, 10 db magasztörzst 1 éves 10 kor., 20 db 2 éves bokorösszt 12-16 K 25 db 1 éves erős, nagy és mindig virágzó szegfűs 6-12 koronáért.
KLAUS TAMÁS fűstekertelő rózsa- és szegfűtermelő telepe Brassó mellett. — Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

RÉVE D'OSSIAN PARFUM PÉRICRANT
LEGRAND 11, Rue de Valenciennes PARIS
LOTION-SZAPPAN-KIVONAT RIZSPOR. Kapható minden nagyobb cézgnél.

Az 1906. évi kamaravásár „CLOU“-ja.

A kényelmes emberek kamarája!

„Union 36“ valódi kabátzsebbe való lapos kamara. Különleges készülék napfénynél használható 8x10 1/2 cm.-es lapos filmhez, valamint 9x12 cm.-es szárazlemezekhez is.

27 cm. hosszú kettős kihuzat. Súlyja: kb. 550 gramm. Nagysága: kb. 2 1/2 x 11 x 15 cm.

Bár pénztárcájny alakra van összeszerelve, e kamara mégis abszolút szilárd; elegancia és szoliditás tekintetében pedig fölülmulhatatlan. Valódi zsebkamara az „Union 36“: ha a felvétel megtörtént, elrejtethető valamelyik zsebben és semmi sem emlékeztet már a fotografáló kirándulásra. A kellemetlen hurcolásnak ezzel vége. Nem foglal el több helyet, mint valami közösleges pénztárca, de azért mindarra képes, a mi a háromszorta meg négyeszer nagyobb a nehezebb készülékkel végezhető. Egy 12 felvételhez való laposfilm-adapterrel (ennek súlya 125 gramm, nagysága pedig 1 1/2 x 9 x 13 1/2 cm.) kapcsolatlan az valóitottuk meg e készülékkel, a mi után ezideig sok amatőr hiába vágyakozott; komoly számba menő készüléket, a mely igazán nem szembetűnő, s valóban könnyű szerrel hordozható valamely ruhazsebben. Gondoljuk csak meg, milyen kicsinyek a méretei: kb. 2 1/2 cm.-nyi vastagság, 11 cm.-nyi szélesség, 15 cm.-nyi magasság. Az „Union 36“-ot olyan amatőrök veszik nagy kedvvel, akiknek már tucatokra menő fotográfiai készülékeik voltak, s akik a kényelmes hordoz-hatás előnyét méltányolni tudják.

- 1. Szattánybőr-borítás. — 2. Bőr-kihuzatok. — 3. Alumíniumból való sítalpa. — 4. A fémrészek erősen nikkelezve. — 5. Fogashajtás. — 6. 27 cm. hosszú kettős kihuzat, a hátsó lencse használatához elegendő. — 7. Talpi csavarok álló és harántos felvételhez. — 8. Az objektíves rész függleges és vízintés irányban eltolható. — 9. Beállító-skála mindenféle távolsághoz. — 10. Végte-lenségi rögzítés. — 11. Fényfogó sívecg. — 12. Celluloidból való törhetetlen nézőlap (külön fénytelen ívekeret telát nem szükséges). — 13. Newton féle kereső diopterrel (a kamara kinyitáskor fölgynyesedik, becsúszások pedig eltűnik, mindez automatikusan történik; németbirodalmi szabadalom). — 14. Szektor-zár idő- és pillanatfelvételekhez, 1/500 másodpercig. — 15. El-pusztíthatatlan kikapcsoló soztronyból. — 16. Irizsdiafragma.

Árak a laposfilm-adaptert, valamint három fém-kaszettát (tokban) beleértve:

	K	Héztetek K
F: 6-8 as, 0. sz. arisztosztigmával a görlizi Hugo Meyer & Co.	215.—	10.—
Goerz-féle „Dagor“ kettős anasztigmával, F: 6-8, 0. sz.	265.—	15.—
Goerz-féle „Color“ kettős anasztigmával, F: 4-8 0. sz.	270.—	15.—

Bőrtáska vállra vethető szíjjal 6 korona.
Tolható hasítékzár időre és pillanatra, 1/500 másodpercig szabályoz-ható 65 korona. — (Súly: 200 gramm, nagyság 1-8 x 11 x 15,5 cm.)

Csakis teljes anasztigmátok!

A tájképlecsék, periszkópok, aplanátok mind csak tökéletlen objektívek, a mennyiben vagy fénygyöngék, vagy pedig a széteket nem rajzolják elég éle-sen. Egyetemes használhatóságú, tökéletes objektív csak az olyan teljes anasztigmat lehet, a melynek jószágért valamely kiváló optikai intézet kezelskedik. Az anasztigmat szóval való visszadás nem üldözhető, tehát már sok súlyú készítmény is van forgalomban. Mi a mi készülékeinkhez csak C. P. Goerz ber-lini intézetében készült kettős anasztigmatokat és Hugo Meyer & Co.-nál Görlizben készült arisztosztigmátokat használunk, a melyek világhírű teljes anasztigmatok. Fő ezikkeink — úgy mint eddig — az Union kamarák, a melyeknek hat esztendő óta egy 300 munkással dolgozó részvénytársaság a kizárólagos készítője. A szállítás

foglaló nélkül való havi részletfizetés, vagy pedig 10% engedménnyel készpénz ellenében történik. Árjegyzék ingyen.

„UNION“ Hugo Stöckig & Co. fényképészeti kamaranagykereskedés, Bodenbach (Csehország).
Törzsszég: DRESDEN-A. 16. (Németország számára) és ZÜRICH L, Gessneralle 52 (Svájcz számára).

Goerz Triöder Binoclijai Havi részletfizetések. Franczia látócsövek. Havi részletfizetések.

javítja az étkezést.

Készíti Maggi Gyula és Társa, Bregenz.

Budapesti villamos városi vasut részvénytársaság.

HIRDETMÉNY.

A budapesti villamos városi vasut részvénytársaság 1. sz. részvényesei az 1906. évi április 12-én d. e. 11 órakor a társaság helyiségeiben (VII., Kertész-utca 10. sz. a.) tartandó

XV-ik rendes közgyűlésre ezennel tisztelettel meghívotnak.

Napirend:

- 1. Az igazgatóság évi jelentése és az abban foglalt indítványok.
2. Az 1905. üzleti év mérlegének és zárszámadásának előterjesztése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése és a fölmentvény megadására iránti indítvány.
4. A nyereség felosztására vonatkozó indítvány.
5. Ot igazgatósági tag választása.

A részvények letételek f. évi április 4-ig bezárólag az Angol-osztrák bank budapesti fióktelepénél V., Fűrdő-utca 6. sz. a.

Rozsnyay Pepsin bora. Kellemes ízt, kiváló jó hatáson szerévtágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.
Étkezés közben véve, megóvja a gyomortelheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.
Egy postacsomag 6 üveggel 19 kor. 32 fill. franko küldve.
Kapható: Török József gyógyszerüzletében Budapestben, valamint a készítőnél: 10888
ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerüzletében, ARAD, Szabadság-tér.

Serravallo CHINA-BOR VASSAL erősítő szer gyomorgyengeség, vérszegénység és lábhadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 11500
Több mint 4000 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Yásárolható a gyógyszerüzletben filléres üvegekben á K 2.00, egész literes üvegekben á K 4.80.

LYSOFORM Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

URANIA MŰKERESKEDÉS R. T. Budapest, IV., Kilyó-tér 1. (Ő Felsége a király bérpalotájában.) Folyton váltakozó állandó kiállítás hazai képzőművészeti tárgyakból: olajfestmények, aquarellek, pastellek, rajzok, szobrok és iparművészeti tárgyak. — Egyes tárgyak részletfizetésre is vásárolhatók.
Legújabban érkezett művek: Skutecky Döme, Feszty Árpád, Lotz Károly, Knopp Imre, Mihálik Dániel, Nagy Zsigmond, Sroboz Frigyes, Dadies Andor, Pálya Celestin, Glatz Oszkár, Halmi Arthur, László Fülöp, Vaszary János, Csák István, Bihari Sándor, Katona Nándor, Jendrassik Jenő, Gergely Imre, Pászka Ferenc, Lietzermayer Sándor, Kézdi Kovács László, Vágó Pál, Fényes Adolf, Deák Elnor Lajos, Márk Lajos, Herer Császár, hr. Mednyánszky László, Zombory Lajos

Olcso cseh ágytoll! 3 kiló; új fosztott 9.00 K, jobb 12 K, fehér pehelypuha fosztott 18 K, 24 K, hófehér pehelypuha fosztott 30 K 60 K Szállítás portómentes utánvéttel. A kicserélés és visszatétel portómentes ellenében megengedjük. 3421 Benedikt Sachsel, Lobes 60. Post Pilsen, Böhmen.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, IV., Budapest, Egyetem-utca 5. 5 frtért esztendő utánvét mellett az Orsz. Posttőruhához Budapest, Rottenbiller-utca 4B. 1. emelet. egy fértőtönyre 3 méter finom fekete, sötétkék, szürke vagy barna angol gvasprijzővefet.

Kerti és locsoló-tömlők SCHOTTOLA ERNŐ cségnél, Budapest, VI., Andrássy-ut 2. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Rézbutor, kerti vasbutor és vas-szobabutor gyártmányaink, modern, stíluszerű kivitelben városi üzletünkben kiállítva megtekinthetők. Eladás jutányos árak mellett. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld: Pápai és Náthán gyermekkosci, vas- és rézbutorgyár BUDAPEST, VI., Andrássy-út 2. (Fonciére-palota.)

Magyar szárazlemez és síkfilm gyártmányok. Adria általános és színérzékeny szárazlemez és síkfilmek. Tatra szárazlemez. Adria előhívó, Adria színező-rögzítő fűrdő. Kaphatók a fotózletekben. Árjegyzéket és mintát készséggel küld a gyár: Csász. és kir. udv. szállító RIGLER JÓZSEF EDE papírneműgyár r. t. FOTOIPARI OSZTÁLYA. BUDAPEST, Rózsa-utca 55. sz. Erzsébet-tér 19. sz. Raktárak: Berlin, Konstantinápoly, München, Bastsuk, Wien.

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG. Istenem, — így sóhajta ezer meg ezer ember, — mit adnék, ha elhagyhatnám ezt a földet! Tegyen minden hölgy és férj csak egy kísérletet! Mándor sovajkáló és vértanúsító porral, biztos az eredmény; azt te mintálos orvos és végzettséti bizonyítványokkal kimutathatom. — Ne unlassza senki el, erről meggyőződni; hozassa meg a Mándor port, ha be nem váltik, a pénzt duplán visszadom. Csak 2 kor. 80 fill. Mándor doboza, orvosi utasítás és bizonyítványok mellékelve. Utánvétellel a pénz be küldése mellett; portómentesen diszkrétén küldi Mme Mandl Ida, Budapest, Károly-kört 2/V. sz. Török József gyógyszerüzletében, Budapest, Király-utca 12. sz. 11225

TANULJUNK ANGOLUL! Bizony. Angol-Magyar beszélgetések kézikönyve. Vászomban kötve 2.30 K Gaspey. Angol Nyelvtan. Magánhasználatra. Kötve 3.60 K Ollendorff. Eredeti angol nyelvtan. Vászomban kötve 3.60 K Yolland dr. Angol olvasókönyv 1.40 K Kaphatók Lampel R. könyvkereskedésében (Wodianer P. és Piai) r. t. Budapest, Andrássy-ut 21.

Roskopf-rendszer 1.50 frt. Svájci Roskopf-rendszer. Arany-dobozú (aranyhoz hasonló) 2.25 Roskopf-patent 3.50 Ezüst remont órák 3. Kettős fedéllel 4. Három erős fedéllel 5. Omega-précis órák 8.50 Maximeter-órák 9. Schaffhauser órák 18. Ezüst páncélláncok 1. 14 kar. ar. y páncéllánc 10. 14 kar. arany órák 8. 14 kar. arany gyűrűk 2.

Verseny-ébredtő 19 cm. 1 frt. Helios-ébredtő 1.50 Éjre világító 1.58 Két és haranggal 2. Ingaórák, 71 cm. magasak 3.50 Toronyújjal 4.50 Zeneművel 5.50 Schwarzvaldi, kakukkal 2.50 3 évi irásbeli jótállással. Szétküldés utánvéttel. Meg nem felelőrt hat hónapig belül a pénz visszaküldeték vagy kicserélése megengedjük

MAX BÖHNEL, órák Wien, IV., Margarethenstr. 35. Nagy (1000 képes) árjegyzék ingyen és bérmentve.

15. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, ÁPRILIS 15.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A 'Világkrónika'-val negyedévenként 80 fillérel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldj is csatolandó.

CONSUMMATUM EST. — KACSIÁNY ÖDÖN RAJZA.